

Znaki stabilizacije

Ob letošnji polletni realizaciji okrajnega družbenega načrta je prišla mnogo bolj kot lani do izraza ena izmed posledic sklepov Glavnega odbora SZDL — večja proizvodnja, ki po eni strani opliva na splošno gospodarsko stabilizacijo, po drugi strani pa počasi, a vztrajno izboljšuje živiljske pogoje prebivalstva, česar v praksi sededa še ni tako močno čutili, ker je to proces, ki terja precej časa. Nekateri podatki prvih sedmih mesecev letos pa kažejo, da bo povečanje proizvodnje v krajšem času tudi praktično učinkovalo na razmerje med prejemki in živiljskimi stroški.

Gotovinski promet do avgusta letos se je zmanjšal glede izdatkov prebivalstva v primerjavi z lanskim polletjem za 5,7 odstotka, gled prejemkov pa za 7,2 odstotka. Popolnoma drugačna slika pa je, če dodamo k prejemkom še precejšen odstotek nekontroliranega dotoka gotovine iz drugih okrajev in iz prekupčevanja mimo kmetijskih zadrug ter odkupnih podjetij. Da je to tako, kaže primerjava lanskega in letošnjega odkupa kmetijskih pridelkov, ki je bil letos v prvem polletju za 26 odstotkov manjši kot lani. Znatno izboljšanje glede živiljskih razmer potrošnikov živil in industrijskih izdelkov prikazujejo naslednji podatki. Letos v prvem polletju se je povečala potrošnja mesa za 12%, potrošnja masti za 26, potrošnja olja za 35 odstotkov, nakup tekstila se je povečal za 4 in nakup ostalih tehničnih predmetov za 21 odstotkov. Kljub večji potrošnji živil in nekaterih industrijskih predmetov se je znižal gotovinski promet v trgovinah za 13%, brezgotovinski pa povečal za 8%, kar kaže, da so se posluževali ljudje potrošniških kreditov v večji meri kot lani. To je posledica večje proizvodnje in nekoliko večjih mesečnih prejemkov zaposlenih, je pa povečan brezgotovinski promet v trgovini eden izmed znakov splošne stabilizacije.

Na nekoliko ugodnejše razmere na tržišču z živiljskimi potrebščinami kažejo tudi cene potrošnih predmetov. Pri industrijskih predmetih so se cene v glavnem ustale ali pa je čutili celo rahlo porenitev. Tega pa ni mogoče trditi pri kmetijskih pridelkih in pri živilih. Vzrokov za nihanje cen je več. Med glavnimi je ta, da odkupna podjetja, pa tudi kmetijske zadruge, v boju za tržišče še vedno pogostokrat po nepotrebnem nabivajo cene in tako ustvarjajo občutek, da je popraščevanje po blagu večje od ponudbe. To svedoči pogostokrat nenadna porenitev (samo pri odkupu!) na primer pri živini za zakol. Drugi vzrok, da se trgovina s kmetijskimi pridelki še vedno ni dovolj izboljšala, je o politiki cen in o nepotrebnem posredništvu, česar pri industrijskih proizvodih ni opaziti, zato so cene teh tudi mnogo bolj enake dejanski vrednosti proizvoda.

Plenum Okrajnega komiteja LMS M. Sobota Materialni pogoji ne smejo biti ovira

V soboto, 7. septembra je bil v planinskem domu na Jeruzalemu plenum Okrajnega komiteja LMS Murska Sobota, ki so se ga poleg članov komiteja udeležili tudi delegati za VI. mladinski kongres in sekretarji občinskih komitejev

O materialnih pogojih za delo mladinskih organizacij, zlasti pa občinskih komitejev, je poročal tov. Tone Brus, član OK LMS. Iz njegovega poročila in iz diskusije vidimo, da so materialne možnosti mladinskih organizacij zelo slabe. Tako ima od 134 mladinskih aktivov, ki vključujejo 5367 mladincev in mladink, svoje prostore le 15 aktivov in le 3 občinski komiteji svoje sobe. Tudi glede telovadnic slika ni boljša, saj jih je le 13 v šestih občinah. Nekoliko več je igrišč: 48.

Dokaj porazno pa je finančno stanje. Občinski komiteji so letos zaprosili pri občinskih odborih za dotacije v skupnem znesku 503.000 din, dobili pa 18.000 din. Nekaterim je bilo v zadnjem času sicer obljubljen, da bodo denar takoj dobili, običajno pa čakajo občinski odbori na konec proračunskega leta, ko denarja navadno ni več. To ovira zlasti delo občinskih komitejev, ki iz dela pobrane članarine ne morejo kriti vseh izdatkov v zvezi s potnimi stroški ob sestankih in seminarjih ali posvetovanjih s funkcio-narji osnovnih organizacij. Mladina, ki je morda največ prispevala za gradnjo zadrugnih domov, pa sedaj v njih ne more dobiti nobenega kotička. Dogaja se celo, da so si mladinci sami uredili kak prostor, a potem jim je bil naenkrat odvzet. Zato se včasih shajajo v gostilnah, šolah, gasilskih domovih ali na celo v privatnih hišah in imajo tam sestanke, kar je včasih zelo neugodno.

Vse to kaže, da ObLO in SZDL nimajo dovolj razumevanja za delo mladinskih organi-

zacij, mladino pa iščejo le takrat, kadar jo rabijo ob raznih proslavah, prireditvah in podobno. To je čutili tudi v moralni

Joško Slavič:
»Tovarna sladkorja...«

Ali se kažejo pri gospodarskih organizacijah našega okraja težnje po ekonomsko neutemeljenih gradnjah? Ugotovljeno je namreč, da porabijo gospodarske organizacije polovico sredstev amortizacijskih skladov za opremo, ostalo pa za gradnje. V katerih konkretnih primerih bi bilo bolje investicije opustiti?

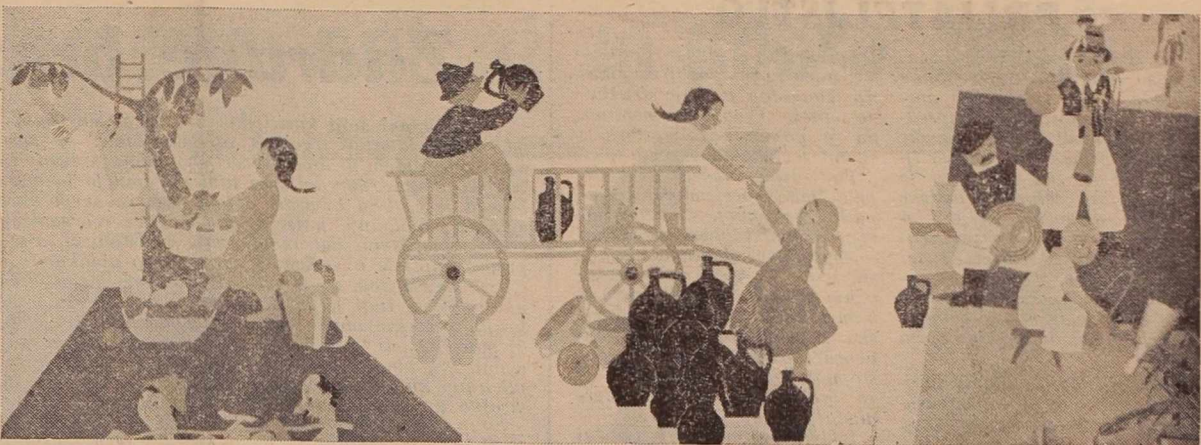
Odgovor:

Kot povsod, se opažajo tudi v našem okraju take tendence, da se preveč gradi, ne da bi se mislilo, če je to smotno. Pri novogradnjah je v navadi predvsem to, da se največkrat ne začnejo pri glavi — kot

krijemo vseh pridelovalnih stroškov.

Po zadnji vojni nismo napredovali, marveč celo nazadovali: leta 1939 so v bivšem soboškem okraju, ki je imel takrat malo ravnine, a več gorikega sveta, pridelali povprečno že 11,8 q pšenice na hektar. Sedanji podatki pa veljajo tudi za priključene okolice bivših okrajev Lendava, Ljutomer in Gornja Radgona — torej za Dolinsko, Mursko polje in Apaško kotlino,

pomoči, ki bi jo morale razne množične organizacije nuditi mladini. Poudarjeno je bilo, da so tega čisto kriva tudi mladinska vodstva, ki premalo sodelujejo z drugimi organizacijami, pri svojih zahtevah pa ne vztrajajo. Vendar: materialni pogoji ne smejo biti ovira pri delu. (Nadaljevanje na 2. strani)

POMURSKI

VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 12. SEPT. 1957

Leto IX — Štev. 36

Cena din 10.—

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Nad pol milijarde več dohodka pri pšenici

Po načrtu, ki ga je sestavil agronom Emerik Šiftar, bi lahko v Pomurju pridelali najmanj enkrat več pšenice in tako pridobili nad pol milijarde dinarjev novega dohodka. Njegova dognanja potrjujejo rezultati številnih sortno-gnojilnih poskusov. Toda: iz pridelovalnega procesa, ki je zaključena celota, je treba odstraniti vse slabosti, ki so bile doslej glavna ovira na poti do večjih hektarskih donosov. Potrebno je predvsem načrtno delo in prizadevanje vseh kmetijskih zadrug in pridelovalcev v pokrajini.

V Pomurju zasejemo največ njiv z pšenico. Po statističnih podatkih smo v zadnjih treh letih zasejali povprečno 13.421 ha, njiv na leto ali 22,6 odst. vse njivske površine (po katastru je vseh njiv 59.347 ha).

Povprečni hektarski donos je znašal v zadnjem desetletju (1947—1956) 11,1 q in je slabši od državnega (11,3 q) in republiškega (12 q). Pridelovanje pšenice je zategadelj pri nas zelo drago in s pridelki niti ne

kjer so ugodnejši pogoji za pridelovanje pšenice.

V prvih letih po osvoboditvi je še bilo mogoče opravičiti picele pridelek pšenice, saj ni bilo pri roki dovolj dobrega semena in umetnih gnojil. Od leta 1952 dalje na so pridelovalni pogoji že ugodnejši, kajti imeli smo

Agronom E. Šiftar:
»Doojni pridelek pšenice«

večje količine umetnih gnojil (včasih celo več, kot smo jih potrebovali, čeprav ne vedno zaželenih vrst), tega pa ne moremo trditi za kakovostna semena, katerih bomo imeli zadostnih sortah pšenice od 35,76 do

še za letošnjo jesensko setev.

Zakaj pridelamo na naših njivah tako malo — v državnem merilu celo najmanj — pšenice na enem hektaru? Vzrokov je več, toda najglavnejši so: nezadostno in nepravilno pripravljanje zemlje, prepičilo in tudi nepravilno uporabljanje umetnih gnojil, slabo in nesortno seme, pretežno ročno in pregosto sejanje, prepozna setev, nezadostna spomladanska nega posevkov, premalo skrbno zatiranje bolezni, škodljivcev in plevelov in pridelovanje pšenice na neprimernih njivah.

Kmetijska služba že več let zapovrstjo opravlja sortno-gnojilne poskuse in tako raziskuje pogoje za pridelovanje pšenice pri naših razmerah. S temi poskusi hočejo strokovnjaki prikazati kmetovalcem rednosti sejanja preizkušenih rajoniziranih sort pšenice pred uporabljanjem domačega in nepožlahtnjene semena, hkrati pa tudi prednosti smotrnega in pravočasnega uporabljanja umetnih gnojil.

Poskusi so prinesli ugodne rezultate. Leta 1955 je znašal hektarski donos pri rajoniziranih sortah pšenice od 35,76 do

43,53 q, leta 1956, ko je pšenica zaradi neugodnega vremena močno polegla, na od 17,50 do 23,67 q. Tri do štiri letno povprečje znaša torej 22,18 do 29,77 q pridelane pšenice na hektar ali dokaj nad 100 odst. več, kot pa znašajo statistično ugotovljeni povprečni pridelki pšenice v Pomurju. Toda poskusov še niso opravljali z izboljšanim semenom, zato so ugotovljene razlike predvsem posledica pravilnega uporabljanja umetnih gnojil, ki so, kot smo se lahko prepričali, rentabilna tudi pri pšenici.

Poleg doslednega odpravljanja vzrokov, ki smo jih že navedli, a bomo o njih še natančneje poročali, bo potrebno uveljaviti še vrsto ukrepov za uspešnejše in donosnejše pridelovanje pšenice v naši pokrajini.

Najprej bo potrebno usposobiti nekatere traktorje za globoko rahljanje zemlje potem sestavi perspektivni načrt o potrebah po traktorjih, pri tem na upoštevati dela pri vseh kulturah in priključke. Za to naj bi se dosledno zavzele zlasti kmetijske zadruge, ki imajo najboljše pogoje za kooperativno pridelovanje pšenice. Kmetijske zadruge na bi s pomočjo pridelovalcev sestavile tudi načrte o potrebah za umetna gnojila in semena, kakor tudi sestavne načrte, predvidene potrebe po sejnalnikih in se zavzele za organizirano čiščenje semen in zatiranje plevelov s herbicidi. Izdelati bo potrebno tudi finančne kalkulacije za stroške pri posameznih delih in dohodke, pri tem pa določiti deleže kmetijskih zadrug in pridelovalcev.

Pridelovalni proces je zaokrožen celota in ga lahko primerjamo s finim strojem: če odpove eno kolesce, trpi ves stroj in njegovo delo. Samo z delnim uresničevanjem ukrepov ali pa samo z uresničevanjem posameznih ukrepov ne bomo zabeležili očitnejšega napredka, kajti popolen uspeh bo zagotovljen le tedaj, če bomo povsem, kompleksno, v vseh pridelovalnih fazah, uresničili predlagane ukrepe.

Ob upoštevanju naravnih pogojev za pridelovanje pšenice in s konkretizirano možnostjo za povečanje pridelkov bi lahko pri nas v zelo kratkem času pridelali na hektar nad 20 q pšenice, v daljši dobi, od petih do desetih let, pa celo od 25 do 30 q. Podvojitev sedanjega letnega pridelka pšenice, kar je najmanjše pričakovanje, bi nam prinesla na 15.421 hektarjih njiv okrog 150.000 q več pšenice v sedanji vrednosti 540 milijonov dinarjev. Dohodek, za katerega se je pač vredno boriti! S. K.

»Praktično in koristno«

Intervju s članom OO SZDL Joškom Slavičem

bi preprosto rekel — temveč pri repu. Pri mnogih predlogih je večkrat na vrsti najprej upravno poslojje, ne pa proizvodni prostori in naprave. Sededa se lahko gradi tudi te, če jih ni, ali se ne more v njih v redu poslovati, vendar bi po redu morali priti zadnji na vrsto.

Kar nas žuli pri gradnjah, je to, da se ne gleda dovolj na cenenost. Moje trdno prepričanje je, da je vsak izdelek, ki bremeni pozneje kot anuiteta podjetja in je bil potrošen v gospodarski organizaciji za neutemeljeno investicijo, veliko breme in ovira za nadaljnji razvoj podjetja. Praktično in koristno — to sta prvi zahtevi pri pametnem investiranju. Zato tudi ni najbolj priporočljivo, da gradimo včasih v centru kraja proizvodne prostore in tako nastane seveda visoka zahteva po zunanosti teh objektov iz urbanističnih in zdravstvenih razlogov. Izjema tega pravila je lahko edino trgovina, kjer naj ravno zunanji izgled in lik pridobi kupcu in kjer naj se blago prikaže kupcu v čim lepši in privlačnejši obliki.

Dokazovanje rentabilnosti raznih investicij je večkrat precej povprečen pojem. Kdo recimo lahko dokaže kot trdno ekonomsko utemeljen gradnjo nekega bančnega objekta oz. poslojja, ko še nimamo ekonomskih najemnin in ne točno definirane bodočega razvoja te vrste ustanov; vendar vsi vemo, da je potrebna. Tudi sama višina stroškov ni vedno merilo, če jih gledamo izolirano, saj imamo iz prakse primere, da najcenejše reševanje ni vedno najboljše. Banka je na primer nedavno

odobrila posojilo za gradnjo vinske kleti na Kapeli, ki stane za en vagon vskladiščenega vina nekaj čez 1,5 milijonov din. To je baje najdražja klet, ki jo je banka doslej finansirala, ker se je cena dose-daj odobrenih objektov po en vagon kapacitete gibala od 500.000 do 1.000.000 din.

Vendar: ta klet po laboratoru lahko vrača vložene investicije že po desetih letih — ali vsaj po laboratoru — medtem ko se pri ostalih gibljejo možnosti odplačila v 15 do 25 letih.

Če razmislimo, kdo mora biti najbolj zainteresiran na ceni investicijskih objektov, predvsem pa gradbenih objektov, da stanejo čim manj, mislim, ni treba posebej poudarjati, da to ni predvsem naloga nikogar drugega, kakor pa investitorja samega. Vemo pa, da večkrat prav ti niso preveč ozkosrčni pri tem, posebno če gre za posojila.

Konkretno ne bi mogel reči, da je kakšna investicija, ki je bila predlagana, brez vsake ekonomske podlage. Tdriži tudi za investicije v stanovanjskih zgradbah, ki jih namerava graditi podjetje, saj vemo, da smo s stanovanji povsod na tesnem. Vendar so po mojem mnenju premalo predstirani predlogi, kjer se predlaga od strani kmetijskega gospodarstva gradnja petsobnih stanovanj, čeprav vemo, da se tako velika potrebujejo le v izjemnih primerih in da moramo za razpoložljiv denar spraviti pod streho čim več ljudi.

Tudi občine — na primer Beltinci in Grad — gre-do v tej smeri predaleč. Posebno nezdružne tendence so v prikrievanju dejanske gradbene cene.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Po obisku angleškega zunanjega ministra g. Selwyna Lloyda, ki je izvenel v normalni oljudnosti, je v ospredju pozornosti jugoslovanske javnosti prihod poljske partijsko državne delegacije, ki jo vodi prvi sekretar poljske združene delavske partije Wladislaw Gomulka in predsednik ministrskega sveta Juzef Cyrankiewicz. Uradito sporočilo o obisku poljske partijske in vladne delegacije je vzbudilo splošno zanimanje po vsem svetu.

Oktober lani je stopila Poljska v novo obdobje demokratizacije javnega življenja in nacionalne neodvisnosti. Nacin, kako si krči Poljska o tem smislu pot v mednarodnem življenju, je pomemben zato, ker zadeva na hoteno nerazumevanje tam, kjer so blokovo splošno razpoloženi na Zahodu in Vzhodu. Zaradi simpatij, ki so jih doživeli pri nas lanske poljske oktobrski dogodki in hiter razvoj prijateljskih odnosov, ki je temu sledil med Poljsko in Jugoslavijo, je naša javnost nasičena z njahne pozornosti poljsko-jugoslovanskim razgovorom. Cele strani naših centralnih časopisov so polne člankov o Poljski: od zgodovinskih do politično informativnih in komentarjev, ne manjka pa tudi biografij članov delegacije.

Zakaj?

Poljska borba za nacionalno neodvisnost je drugačna od osnove tolmačenja nacionalnih interesov proti mednarodni skupnosti drugod. Poljski nacionalni interesi so podrejeni višjim mednarodnim interesom. V tem je Poljska Jugoslaviji zelo blizu. Skupno nam

je prepričanje, da je varovanje miru nujni pogoj za gibanje človeštva v višje družbene odnose. Prav tako menimo, da je potrebna solidarnost s silami socializma v svetu.

Tudi ostala načela, ki vodijo Poljake, sprejemamo s simpatijo. Poljska je za zamenjavo vojaških blokov in paktov s sistemom kolektivne varnosti. S tem v zvezi je prizadevanje za popuščanje napetosti v mednarodnih odnosih. Poljska se zavzema za omejitve oboroženosti. Poljska je za stopno razorožitev. Poljska je za prekinitev poskusov s termoneklearnim orožjem...

Izmenjava misljenj na tej osnovi je vsekakor izraz želja in prepričanj, pa tudi potreb malih narodov, ki imajo vse večjo vlogo v mednarodnem življenju, zato so ti razgovori pomembni tudi za svetovno javnost. Razen tega je pomembno vse, kar mislijo Poljaki in Jugoslovani o odnosih med socialističnimi deželami, kar je za svetovno javnost še prav posebno zanimivo.

Za Jugoslavijo in Poljsko pa je to srečanje pomembno zaradi poglavljanja že dokaj razvitih prijateljskih odnosov in uveljavljanja že doseženih sporazumov. Seveda bo s tem dosežen odraz v pozitivnem gospodarskem, kulturnem, političnem in drugem sodelovanju.

Po letih nesporazumov s Poljsko, ki jih je zakrivila stalinistična preteklost, je to vsekakor razveselilo. Že normalno stanje v odnosih med obema državama pa je okrepila odstranitev skupine Molotova, ki je bila še edina zavora v razvijanju pozitivnih odnosov med socialističnimi deželami.

»RAZOROŽITEV«

Londonski razgovori o razorožitvi so praktično izgubili svoj smisel — z vestjo iz Sovjetske zveze, da so tamkaj izdelali uspeh poskus z medcelinsko balistično raketo, »ki lahko zadene katero koli mesto na zemlji«. Namen gradnje takih dirigiranih izstrelkov je: spremeniti vojno med celinami v vojno »s pritisk m na gumb«. Če upoštevamo dejstvo, da takšne rakete prenašajo atomske, vodikove in podobne bombe, jih lahko sprejememo kot »zadnje orožje«, kot so jih nekateri časopisi tudi imenovali.

Politični opazovalci menijo, da je Sovjetska zveza izvedla poskus v podkrepitve stališča svojega predstavnika na razorožitvenih razgovorih. To bi naj bilo torej opozorilo, da je Sovjetska zveza »nosobna nadaljevati oboroževalno tekmo — če Zahod ne mara začeti s kakršno koli obliko razoroževanja. Da bi ta poskus z »najstrašnejšim orožjem« oploval poziciono na londonske razgovore, je nesmiselno trditi, kot je nesmiselno prepričanje, da je zaradi tega dosežka vsem jasno, da nima smisla nadaljevati z oboroževalno tekmo.

Namerno kakršnega koli ugodnega oplava na razorožitvene razgovore je nastavila »raketna mrzlica«. Iz vseh delov sveta namreč sporočajo, da je tudi Zahodu uspelo »medcelinsko obstreljevanje«, da imajo Britanci celo že učinkovite rakete proti omenjenim balističnim izstrelkom za vojno med kontinenti itd. Zaključek je torej v ugotovitvi, da so se z novo vneto lotili oboroževanja in da tekmujejo z naravnost pročiščeno mrzlico, kajti sovjetsko sporočilo je Zahodu v trenutku vzel sapo. Nekateri listi so namreč že zapisali, da ima Vzhod prestiž, česar si Zahod zopet ne dovoli reči.

INTERVJU

le na tekočo potrošnjo v večjih industrijskih središčih?

Odgovor:

Na to vprašanje je težko odgovoriti nekaj določene, ker so stališča še precej nerazčiščena. Kar zadeva konkretno predelavo, konserviranje povrtnin in sadja, je ravno v zadnjih letih povpraševanje tržišča po povsem novih proizvodih in se še ni ustalilo. Kapaciteta za klasično predelavo, ki smo je vajeni — to je za marmelado — je v Sloveniji zadovoljiva, vsaj kolikor sem seznanjen, so bile v stiski te tovarne, ki že obstajajo. Zato bo treba iskati novih poti na tržišču, ker vsekakor obstajajo potrebe. To se odraža v velikih skokih cen, ki jih tovrstni proizvodi vsako leto doživljajo. Dober

kazipot na tem področju nam je Tovarna mlečnega prahu, ki si počasi pridobiva sloves in tržišče. Vsekakor se mi zdi, da je zdravo stremenje, da iz kmetijskih surovin dobimo dokončni produkt v kraju samem, ne pa, da jih samo izvažamo. Sem bi spadalo tudi nadaljevanje akcije za gradnjo tovarne sladkorja, ki je po začetnih navdušenjih pred nekaj leti zaspala in bo čez nekaj let znova na dnevnem redu. O tem naj bi razmišljala oba prizadeta — proizvajalec in potrošnik.

Ali bi bilo po Vašem mnenju koristno, razširiti v bližnji bodočnosti proizvodnjo v Pomurju najbolj renomirane industrije, to je opekarne industrije in industrije izkoriščanja mineralne vode, saj je znano, da imata obe omenjeni industrijski panogi poleg svoje tradicije tudi precejšnje še neizkoriščene zaloge surovin.

Zadruga brez »čiste« trgovine

O reorganizaciji kmetijskih zadrug v tem smislu, da bi od njih oddvojili trgovino ali »štacune«, ki posredujejo kmečkim ljudem drobno špecerijsko, manufakturno in galanterijsko blago, razpravljamo tudi v Pomurju in marsikatera beseda je že bila izrečena o tem nameravanem ukrepu. Na splošno prepladuje mnenje, da bi taka reorganizacija koristila kmetijskim zadrugam, zlasti še tistim, ki so se dosedaj preveč zapisale v »štacune« in premalo učinkovito delovale v prid kmetijstva. Če pozorno analiziramo delovanje zadrugnih podstev, tudi lahko ugotovimo, da so bila v nekaterih krajih pretežno obremenjena s trgovskimi problemi, čeprav bi morali imeti ti problemi drugorazredni pomen za kmetijskimi. Trgovine so prinašale kmetijskim zadrugam tudi komplicirano knjigovodstveno poslovanje in z njim dokajne stroške, ki so bili večini že kar zanimivi za člane.

Ob zadostnem jamstvu, ki bi ga morali dati odgovorni činitelji za trgovino, da ne bo zaradi tega trpela preskrba kmečkega prebivalstva z vsakodnevnimi drobnimi gospodinjskimi in drugimi potrebščinami, in mimo problemov, ki jih bo še porajala reorganizacija (skladišča in drugi prostori, ki jih bodo zadruga še vedno potrebovale za odkupno poslovanje itd.), pa nastaja še eno vprašanje, ki ga bo potrebno

rešiti že ob uveljavljanju tega ukrepa: kaj storiti, da bodo kmetijski pridelovalci tudi onaprej redno in po najbližji poti preskrbljeni z umetnimi gnojili, zaščitnimi sredstvi, kmečkim orodjem in drugimi reprodukcijskimi sredstvi. Doslej so kmečki ljudje kupovali te potrebščine v najbližjih zadrugnih poslovalnicah in so se že tega kar navadili, pa jim sedaj ne bi napravili usluge, če bi to preskrbovalno službo umaknili v eno ali dve večjih središčih. Vprašanje je namreč, če se bodo osamosvojele trgovine dovolj zanimale za tovrstno preskrbovanje kmečkega prebivalstva, če se doslej niti nekatere zadruga niso v zadostni meri.

O tem problemu kaže razmisliti. Morda je še najbolj blizu predlog, o katerem lahko slišimo tudi pri nas, t. j., da ne bi bilo odveč, če bi v že uveljavljenih večjih gospodarskih središčih vsaj za nekaj časa odprli seroisne trgovine, v katerih bi lahko kmetovalci iz okoliša kupovali umetna gnojila, zaščitna sredstva in druge potrebščine za kmetovanje. Seroisne trgovine naj bi vodili ljudje, ki se spoznajo na te stvari in bi lahko tudi svetovali kmetovalcem, kako naj jih uporabljajo, da bodo imeli čim večje koristi, ustanovile pa bi jih območne kmetijske zadruga ali pa proizvajalne zveze.

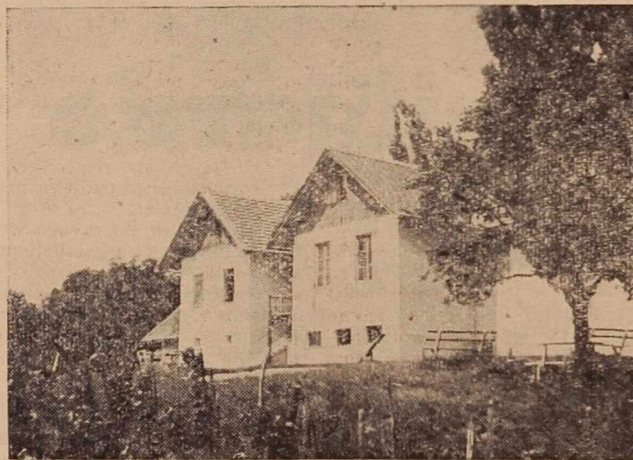
-sk

Predvolilna akcija se ne sme ustaviti z volitvami

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pri letošnjih predvolilnih razpravah je opaziti težnjo, da bi v nove ljudske odbore prišlo čim več mladih ljudi. Mladinska organizacija posega v te razprave z raznimi kandidacijskimi predlogi. Zavzema se za ljudi, ki so zrasli in se vzgajali v nje-

primernih kandidatih, ki bi imeli tudi možnost za zmago na volitvah. Zato je bilo sklenjeno, da se ta predvolilna akcija ne sme ustaviti z volitvami, ampak prenesti še v po volitvah čas ko se bodo formirali razni sveti in odbori družbenega upravljanja. Važno je, da bo v te organe

Planinski dom v Jeruzalemu

nih vrstah in so že sedaj samostojni gospodarji. Sicer se na predvolilno dejavnost ni načrtno pripravila zaradi poletnih mesecev, ko delo nekoliko zamre, toda zamujeno bo poskušala nadomestiti na zbiorih volivcev, še prej pa na sestankih SZDL. V nekaterih občinah, n. pr. martjanski, pa se živalno pripravljajo na tekmovalstvo pred volitvami. Pri ocenjevanju bodo upoštevali udeležbo mladine na zbiorih volivcev, sestankih SZDL, pri okrasitvi volišč in tudi samo udeležbo na volitvah.

Težave so nastajale predvsem zato, ker vedno niso mogli najti

prišla tudi mladina, ki bo imela tako možnost, da si nabere več izkušenj ji zato pri prihodnjih volitvah s svojimi kandidati ne bo težko zvagati, saj bodo taki ljudje s svojim delom že znani volivcem.

Letos je pomurska mladina prvič v večjem obsegu udarni-

8 milijonov dinarjev za plinovod

Sele letos v jeseni bodo uredili plinovode lendavske plinarne tako kot zahtevajo varnostni predpisi. Občinski ljudski odbor je dal v ta namen 8 mili-

jonov dinarjev investicijskega posojila in prav te dni urejajo zadnjih 300 metrov glavnega plinovoda, ki je bil zaradi neurejenosti dalj časa predmet kritike javnosti.

V delavnici lendavske plinarne so izdelali pred kratkim tudi posebne reduktor-ventile, ki zmanjšujejo pritisk plina v ceveh. Prej je znašal pritisk plina v vseh ceveh od 8 do 10 Atm, kar je bilo neekonomično glede porabe plina. Nove zaklopke dopuščajo v stranskih ceveh in pri gorilnikih le 3 Atm pritiska. Od letos naprej tudi ni nobenih stranskih cevovodov do gorilnikov kar naravnost od glavnega plinovoda. Takih primerov je bilo prej precej, saj so razširjali omrežje plinskih cevi vrva leta po ustanovitvi plinarne zelo nenačrtno. Danes ima lendavska plinarina vsega okrog 32 km plinovodov po Lendavi in v okoliške kraje: Dolga vas, Naselje nafta, Trimlini, Petišovci, Petišovci-kolonija, Centiba, Centibasca gorica, Dolina in Pinca.

Jože Velnar

Jože Makovec

Dom TVD »Partizan« v Lendavi

MISLIMO, KO NAS RAZMERE V TO PRISILILJO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ko pride predlog oziroma investicijski program pred revizijsko komisijo, se ga navadno želi sfrizirati na neko povprečno vsoto, ki pa se potem skoraj redno prekoračuje. So pa primeri, da je gospodarski svet tudi po štirikrat reševal vprašanje ene same gradnje in štirikrat poviševal gradbeno vsoto. Najnovejši tak primer je gradnja Vetseruma v Murski Soboti, kjer znaša razlika 6.000.000 din.

Na kratko: ni odveč vselej poudarjati, da je treba pri gradnjah štediti in iskati rentabilite, če pa se od tega namenoma odstopa, potem pa naj gre iz lastnega žepa kolektiva ali posameznika, ki si hoče to privoščiti.

Pomurje je izrazito kmetijska pokrajina. Ali bi bilo po današnjih razmerah sodeč primerno organizirati doma predelavo in konserviranje povrtnin in sadja, ali pa bi se bilo bolje omejiti pri teh pridelkih

Pokažimo visoko stopnjo zavesti

Pred zaključkom naše redakcije je objavilo naše centralno časopisje poročila o VI. plenumu zveznega odbora SZDL Jugoslavije, na katerem so razpravljali samo o bližnjih volitvah v občinske in okrajne ljudske odbore. Na tem plenumu je izvoljena komisija priprava predvolilnih pregledov, s katerim se zvezni odbor SZDL Jugoslavije ob predstojecih volitvah obrača na državljane.

Proglas ugotavlja, da so volitve v občinske in okrajne ljudske odbore, ki bodo v oktobru in novembru letos, pregled uspehov v izgradnji socializma in socialističnih družbenih odnosov in dosedanjih izgradnji socialističnih komun.

Poleg ugleda, ki si ga je Jugoslavija pridobila s svojim aktivnim delovanjem za mir v svetu, ki je trenutno najakutnejša tema vseh razprav v svetu, smo lahko zelo zadovoljni z nenehno rastjo nacionalnega dohodka, ki se najmočneje izraža v za 74 odstotkov povečani industrijski proizvodnji ali za 19 odst. več samo v letošnjem prvem polletju v primeri z isto dobo lanskega leta. Podobno pot pa ubiramo tudi v kmetijstvu, kjer so letos vidni že znatni uspehi — najbolj v povečanju hektarskega donosa.

Razen zelo živahnega sodelovanja v gospodarstvu, kulturi in drugod z velikim številom držav v svetu ne glede na njihovo ureditev, kar nam krepi ugled v svetu, vzbujajo pozornost velika živahnost v našem družbenem življenju, kjer zajema delavsko samoupravljanje in družbeno upravljanje državljanov ogromno število ljudi, kar je pravzaprav osnova za ostvarjanje novih socialističnih odnosov gospodarskega in družbenega sistema.

Zaradi velike udeležbe državljanov v upravljanju lahko občine hitreje preraščajo v socialistične komune v okrajnih skupnostih komun. Logično je, da ima ta množica državljanov, ki jih zajema delavsko samoupravljanje in družbeno upravljanje, velike odgovornosti in je uspeh v tem, da se tega čedalje bolj zaveda v prid naše skupnosti. Na tej osnovi dobivajo občine in ljudski odbori večje zakonske in materialne možnosti za razvoj iniciative v izgradnji gospodarstva in zboljšanju življenjskih pogojev.

Tako je komunna množična šola socialistične demokracije, ker se socialistični odnosi ostvarjajo z aktivnostjo delovnih ljudi.

Toda delo vseh organov komune je javno in podvrženo kritiki državljanov, zato se demokratični mehanizem v komunah nenehno in nujno krepi in izpopolnjuje in ne obratno.

Obdobje volitev je v času boja za dvig življenjskega standarda, torej v času boja za dvig proizvodnje, kajti vsako izboljšanje življenjskih pogojev je odvisno predvsem od nas samih. Od našega dela je torej odvisno tudi to, kako se bodo razvijale stanovanjske skupnosti, ki postajajo pomembna ustanova v našem demokratskem mehanizmu in je prav zaradi tega izgradnja teh skupnosti ena osnovnih dolžnosti ljudskih odborov.

Prav tako je velika naloga ljudskih odborov tudi napredek kmetijstva in razvoj socialističnih odnosov na vasi, kar je prav posebno pomembno za naše področje, ki je predvsem kmetijsko. To je borba z neznanjem, predsodki, konservativizmom in podobnim balastom iz preteklosti. V tem boju je zelo pomembno dejstvo, da dobimo v občine prvič zbere proizvajalcev, ki bodo vplivali na delo občin tako, da bodo te gospodarile bolj gospodarno kot so bile vajene doslej.

Vse te naloge in skrb za ureditev niza zanemarljivih urbanističnih in komunalnih problemov, za ureditev zunanosti svojega kraja, vasi in mesta, ki naj imajo čim bolj kulturni videz, zahtevajo od državljanov posebno pozornost v izbiri kandidatov v nove ljudske odbore. Vsakdo je dolžan oceniti dosežanje delo ljudskih odbornikov, kajti le dobro delo je lahko pogoj za ponovno kandidacijo. Izbiranje kandidatov, ki naj bodo s svojim delom v čast našemu načelom in ugledu, ki ga uživamo v svetu, pa naj bo državljani izpodbudili za povečano aktivnost v vsakdanjem družbenem življenju, pri nas predvsem v uspešni preobrazbi kmetijstva s pomočjo krepitve zadrževanja in krepitve socialističnih družbenih odnosov na vasi.

Posebna pozornost je potrebna predvsem zato, ker so to prve volitve, na katerih bodo

odbornike za okrajne ljudske odbore volili občinski ljudski odbori iz svoje sredine. Le s preudarno izbiro kandidatov bo zagotovljen namen, da bodo okrajni ljudski odbori v pravi smislu besede skupnost komun. Bolj kot kaj drugega pa nam to zagotovi izbira mladih ljudi, ki so bolj smeli in poštenjaki kot sicer zavedni in dobri, toda s težo let obremenjeni starejši tovariši. Poleg tega pa je treba upoštevati, da je treba ljudi navaditi gospodariti že v mladosti. Pri tem pa ne smemo pozabiti delovnih žena, ki jim včasih kljub vsem zakonitnim pravicam, ki jih ima žena pri nas, odrekamo pomembno vlogo v družbi zaradi predsodkov, ki jih ohranjamo še vsaj v podzavesti.

V predvolilni aktivnosti pa še prav posebej pričakujemo od članov Zveze komunistov v okraju visoko stopnjo zavesti, odgovornosti in prizadevanja, kar bo brez dvoma vodilo ostale državljane, kot jih je vodilo to vselej doslej.

KMETIJSKE ZADRUGE in odkup

Preteklo sredo je bila na Okrajnem ljudskem odboru v Murski Soboti konferenca o odkupu v letošnji jesenski sezoni. Razen ozkih trgovskih vprašanj so obravnavali tudi gledanja na zadrugo trgovino sploh. Pri tem so ugotavljali, da pri večini kmetijskih zadrug in gospodarskih organizacij niso ukrenili vsega, da bi odkup in oskrba z reprodukcijskim materialom v kmetijstvu gladko tekla. V zadrugah se niso povsem razčističili pojmi o tem, da si morajo zadruge prizadevati, da bo kmet svoje viške prodal svoji kmetijski zadrugi, ki pa mora tudi aktivneje posegati v njegovo proizvodnjo in skrbeti, da bo njen član imel ob pravem času dovolj dobrega semena in drugih potrebnih sredstev za proizvodnjo. Tudi trgovski kader naj aktivno poseže v dogajanja na vasi.

Daleč smo še od pravih odnosov kmeta do kmetijske zadruge — so ugotavljali nekateri. Teh pa ne kaže od nekdaj čakati, temveč mora organizacija zadrugi — njej ob strani tudi trgovska mreža — aktivno nastopati. Vidimo, da se med drugim še vedno ni začelo

Ali je bilo v času novega komunalnega sistema čuti na območju prejšnje občine kak zastoje? Nasprotno! V tem času je opaziti viden napredek zlasti

Naci Špilak: »Večje pristojnosti...« pri komunalni dejavnosti. Krajevni odbori in drugi vaščani

sedaj lahko bolje in temeljiteje skrbijo za lepšo ureditev svojih vasi. Le nekaj me moti. Prej smo namreč tako v naši občini kakor tudi v sosednjih vaseh prostovoljno pripeljali drva za šolo in opravljali druga dela ter tako marsikaj prištedili, kar smo potem kje drugod koristno uporabili. Pri nas smo doslej t navado ohranili, toda po drugih vaseh je občina podobne storitve že plačevala. S tem pa morda po nepotrebnem obremenjujejo proračun. Zdi se mi, da bi bilo najbolje, če bi za vsako šolo določili neko vsoto in da bi potem krajevni odbori z vaščani sami odločili, kako jo bodo uporabili, s prihrankom pa kaj nabavili za šole ali popravili, saj so popravila potrebna že vse šole.

Kako so delali krajevni odbori?

Reči moram, da so dobro delali in da jim nobena stvar ni bila pretežka. Sestanke so imeli morda celo prepogosto. Tudi

z občinskimi odborniki so bili dobro povezani. Mostovi so urejeni, marsikje je videti rezervne betonske cevi in tudi za krajevne poti ter kopanje jarkov so zelo skrbeli. Čutili je bilo, da so pri delu samostojni. V Brezovici so na primer po stari navadi uvedli poljskega čuvaja, ki je sicer skromno plačan, toda od takrat nimamo več raznih neprijetnih prepirov. O tem razmišljajo tudi v sosednjih vaseh.

So krajevnim odborom potrebne večje pristojnosti?

Prej smo sami reševali razne spore glede mej in pomagali s pametno besedo sprtima sosedoma, da sta se sporazumela in pobotala. Sedaj vse take stvari rešuje sodišče, s čimer imajo ljudje včasih precej stroškov, podobne pravde pa tudi niso vedno potrebne. Take spore bi brez dvoma lahko reševali krajevni odbori. Tudi pri komunalni dejavnosti ne bi škodile večje pristojnosti, saj so nekatere

stvari vezane na daljšo proceduro, ki pa dela samo zavleče. Ze prej sem omenil prostovoljno dela, pri katerih bi prav tako morali odločati krajevni odbori.

Kakšno vlogo pa ima krajevni urad?

Postal je nekaka posvetovalnica. Ljudje prihajajo vedno spraševati za razne stvari, potrdila tudi dobijo skoraj vsa in tako jim ni treba za vsako malenkost na občino, česar so se prej bali.

Kako pa je s kulturno dejavnostjo?

Odkar imamo kino predstave, je nekam zamrla. Razen gostovanj drugih kulturnih skupin imamo bolj malo podobnih prireditev, čeprav je v vasi kulturnoprosvetno društvo. Kino dvorana nam pa pride zelo prav ob raznih proslavah, ki so mnogo bolj obiskane kot prej. Sedaj rade prihajajo tudi ženske. Le na zbere volivcev si razen redkih še ne upajo priiti.

Ali bi radi o kaki stvari posebej povedali?

Da, o naših izseljencih, ki radi prihajajo domov. Nekateri že nekaj let zaporedoma. Zelo dobro se razumemo z njimi in tudi oni se radi zanimajo za vse, kar se dogaja pri nas, poleg tega pa tudi pripovedujejo o svojem življenju. Tisti, ki pridejo prvič, so neredko zelo začuden, ko spoznajo, da je življenje pri nas drugačno, kakor so si ga pa predstavljali po pisnih svojcev. Zelo jim je všeč izseljenski dan, ki ga priredimo vsako leto za njih.

J. N.

Š. Balazic

Za povečanje proizvodnje v Radgonski občini

Glavna točka dnevnega reda zadnje občinske seje je bila izpolnitev družbenega plana v prvem polletju. Večina podjetij je svoje proizvodne plane v redu izpolnila. Iz poročila je bilo razvidno, da se kolektivni trudijo ne samo za povečanje proizvodnje, temveč tudi za dvig storilnosti dela. Od gospodarskih organizacij, ki so presegle proizvodne plane, omenjamo predvsem Mlin in oliarno Apače, Gradbeno podjetje G. Radgona, železnico, Slatinski podjetje, Avtoštop in Elrad, Klavnicno, Krojaštvo, Komunalno podjetje ter Mizarstvo in žago Črnci. Pričakovati je, da bo nova delitev dohodka in stimulativnejše nagrajevanje povzročilo, da se bodo napor kolektivov za dvig storilnosti dela še podvoili. Že samo dejstvo, da se je proizvodnja v obrti v primeri z lanskim letom povečala za 40 odstotkov in da je promet v trgovini narasel za 10 milij., in to ob nespremenjenih pogojih, potrjuje, da gre razvoj gospodarstva v občini v pravo smer.

So pa tudi podjetja, pri katerih ni vse prav. Tako je storilnost dela v gradbeništvu na zelo nizki stopnji, kar gradnje

znatno podražuje. Tudi poslovanje nekaterih manjših obratov (mlin v Hrastju-Moti, Pekarna Apače), je precej problematično. Če se kolektiv pri mlinu skozi vse leto zadovoljuje s 60-odstotnimi plačili, daje to misliti.

Na seji so razpravljali še o pripravih na jesenske volitve, o šolski reformi ter pregledali stanje skladov in proračuna.

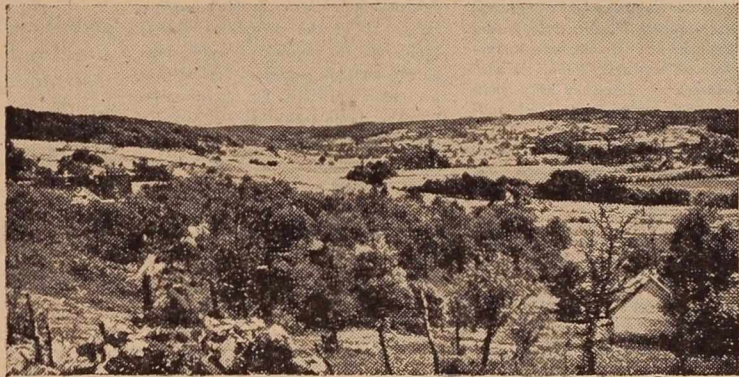
V zvezi s prvimi koraki k šolski reformi je občinski ljudski odbor sprejel odlok o ustanovitvi osemletnih in podružničnih šol v občini.

Seji je prisostvoval tudi sekretar KP in predsednik okrajnega odbora Socialistične zveze Miloš Ledinek. Govoril je o trgovinah, ki imajo preveč uslužbencev in o odkupih, ki jih je treba preko poslovnih zvez čim bolj organizirati, dalje o odvojitvi trgovine od kmetijskih zadrug, o privatni obrti itd.

Na seji so razpravljali tudi o letošnjih kmetijskih donosih, ki so pri vseh kulturah, razen pri sadju, lahko rečemo — nadpovprečni. Po oceni kmetijskih strokovnjakov so bili doseženi zlasti pri žitaricah zelo lepi uspehi.

Gostje iz Varaždina v Radencih

V nedeljo dopoldne je bil v Radencih koncert godbe na pihala. Koncert je priredilo Delavsko prosvetno društvo »Viktor Irfec« tovarne Varteks iz Varaždina. Godba ni znana samo v domačem kraju, ampak je nastopala že po vseh večjih krajih Slovenije (Postojna, Bled itd.). Steje 30 godbenikov, ki jih je kapelnik Čiro Ernoč zelo dobro izvežbal. Zaigrali so nekaj skladb domačih in tujih avtorjev. Godbeniki so razen kapelnika vsi delavci in uslužbenci znane tovarne Varteks. Po težkem dnevnem delu prihajajo z vso vneto in pošteno veselostjo na vaje, zato tudi uspeh ne izostane. Njihova godba je znana daleč naokoli. Tudi gostje in ostalo občinstvo v Radencih so goste z navdušenim ploskanjem sprejeli ter želijo, da bi jih uprava s takim in podobnimi postopki še večkrat presenetila. Ika

Prvi rezultati tekmovanja v kmetijstvu

38,7 stota pšenice na hektar

V prejšnjem tednu se je sestala v Murski Soboti okrajna komisija za nagradno tekmovanje v kmetijstvu. Na tem sestanku so razpravljali predvsem o ocenjevanju krompirja na njivah tekmovalcev. Za večji pridelek krompirja tekmuje v našem okraju 72 skupin v 710 hektarih. Ta tekmovalna skupina je najštevilnejša glede tekmovalcev in največja glede tekmovalnih površin.

Najboljši pridelek pšenice so dosegli kmetovalci radgonske in apaške kmetijske zadruge. V radgonskem okolišju znaša povprečni pridelek na hektar 31,8 stota. V Apačah pa so dosegli najboljši pridelek s 38,7 stota, povprečje pa znaša 31,6 stota na hektar. V apaški kmetijski zadrugi je dosegel najboljši rezultat kmetovalec Alojz Tekavec iz Podgorja (38,8 stota), takoj za tem pa Marija Folt iz Apač (37,2 stota). V videmski občini sta tekmovali dve skupini: skupina pri KZ Berkovcih in skupina pri KZ Videm. V Berkovcih so dosegli najbolj-

ši pridelek pšenice 38 stotov, v videmski tekmovalni skupini pa 30 stotov na hektar. Kmetijske zadruge Radgona, Apače in Videm so bile edine v našem okraju, ki so tekmovalce v pridelovanju pšenice. Radgonski in apaški kmetovalci so izpolnili s hektarskim donosom pri pšenici pogoje za II. skupino. Nagrada 150.000 dinarjev, ki jo bodo prejeli apaški kmetovalci, bodo porabili v glavnem za nakup umetnih gnojil.

Tekmovalci na območju apaške kmetijske zadruge so uporabljali vse agrotehnične ukrepe, kar je seveda vplivalo na količino pridelka. Za dohranjevanje pšenice so porabili sto ton umetnih gnojil, kar znaša približno 450 kg na hektar. Razen tega so izvedli na vseh njivah tekmovalcev škropljenje proti plevelu. V apaški kmetijski zadrugi trdijo, da je imelo tekmovanje velik pomen glede uvajanja sodobnejšega načina obdelave zemlje tudi med kmetoval-

ci, ki se letos niso udeležili nagradnega tekmovanja. To velja predvsem za uničevanje plevela s kemičnimi sredstvi, kar se je letos pri apaških kmetovalcih obneslo zelo dobro.

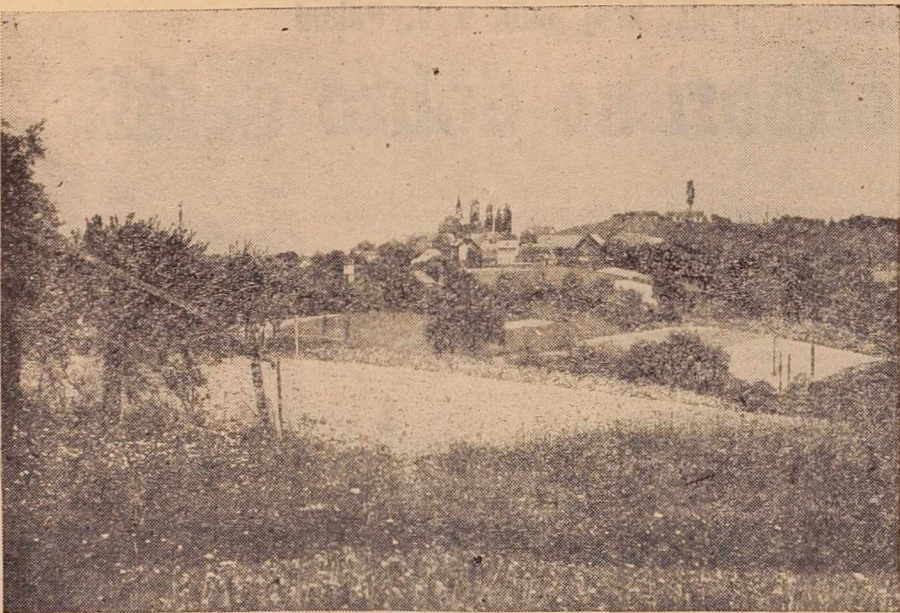
Prav te dni so pričeli tekmovalci izoravati tudi krompir. V nekaterih krajih ljutomerske

Lepa zaključna prireditev v vrteu Janžev vrh

Vrtec v Janževem vrhu je na dobrem glasu. Starši, ki imajo otroke v vrteu, in teh je 42, se radi pohvalijo, da imajo v svoji upravni tovarišici Mimici dobro vzgojiteljico, ki skrbi za otroke nič manj kakor mati. Zato je vrtec v Janževem vrhu iz leta v leto bolj obiskan. Kmalu jim bo zmanjkalo prostora. Otroci se pod dobro nego počutijo kakor doma. To smo videli in občutili tudi v nedeljo ob zaključni prireditvi, ki je vrtec priredil na čast otrokom, ki so »dovršili« vrtec

občine pridelek krompirja ne bo boljši, tako da nekateri tekmovalci ne bodo izpolnili tekmovalnih pogojev. V Apaški kotlini pa kaže krompir precej dobro, vendar bo bolj droben in primeren kvečjemu le za industrijsko predelavo.

in so začeli hoditi v osnovno šolo. Na tej prirčni proslavi so se zbrali vsi starši iz Janževega vrha in še goste iz Radgone in Ridenca je privabil lep nedeljski popoldan. Program, ki so ga v celoti izvedli mladi vrtničarji, je obsegal 24 pestrih točk (deklamacije, rajalni nastopi, petje, kratki prizori, igrice in podobno). Lepo prireditev so zaključili s čajanko. Upravnica in njeni pomočniki, ki so se lotili dela z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo, zaslužijo za obilen trud vse priznanje.

„BESEDE“ IN „TABORI“

Ko se je v 60 letih prejšnjega stoletja začelo slovensko društveno življenje, se je le-to najprej odvijalo v čitalnicah, ki so jih ustanovljali predvsem v mestih in so bile prvotno namenjene slovensko čutečemu izobraženstvu in mestni gospodi. V čitalnicah so kmalu pričeli prirejati družabne večere po češkem vzorcu, ki so jih — tudi naziv — imenovali »Besede«. Nastopali so pevski zbori, recitatorji, govorniki in pozneje čitalniške igralske skupine. Sprva so »Besede« predvajali le za ozek krog čitalničarjev, pozneje pa so jih prirejali v obliki večjih ljudskih shodov tudi na prostem s podobnim programom, le da so imeli navadno še poseben namen — počastiti spomin kakšnega zaslužnega moža, v kar so bili prireditelji skoraj prisiljeni, ker je sicer vlada zabranjevala vsaka večja zborovanja.

Tabori so sledili »Besedam« in so še v večji meri zajeli ljudske množice. Tudi v tem so se Slovenci zgledovali po Čehih. Bilo jih je lažje organizirati, ker je habsburška monarhija takšna zborovanja takrat dovolila. Tabori so zato imeli že izrazit politični značaj, medtem ko tega za »Besede« ne moremo trdit. Ni naključje, da je bil prvi tabor v Ljutomeru, se pravi v isti pokrajini kot zadnja »Beseda«. Duša obeh je bil Božidar Raič, ki je z malonejškimi izkušnjami lahko izvedel takšen shod.

„BESEDA“ V BUČKOVCIH

No ob enem zboru ptujske čitalnice maja 1867 je Božidar Raič predlagal, da se priredi »Beseda« v Bučkovcih. Raičev predlog je bil soglasno sprejet. Božidar Raič je bil vedno proborec za slovensko besedo.

Najprej je Raič razpisal natečaj za izvirno slovensko igralko, ki bi jo igrali na »Besedi«. Prvo nagrado je dobil France Remec iz Kranja za igralko »Samo, prvi slovenski kralj«. Raič je bil nad to zgodovinsko dramo zelo navdušen in je spregledal, da nima umetniške vrednosti, verjetno zaradi nekaterih prizorov, ki so izrazito protinemški in povdarjajo slovensko narodno samobitnost. Toda drama je prirediteljem prizadela mnogo težav, ker jo je cesarsko namestništvo v Gradcu prepovedalo igrati, gotovo zaradi zgoraj omenjenih prizorov. Tako je bil ves trud, ki so ga domačini vložili v to delo, zaman. Prireditelji so potem naprosili igralce ptujske čitalnice, da so uprizorili Vilharjevo peselotigro »Župan« in »Cilinder in klobuček«. Vendar je Raič nalezl še na druge težave, ker je ljutomersko glavarstvo nasprotovalo prireditvi in programu. Končno se je vse nekako uredilo — tu je prišla do izraza Raičeva osebnostna iznajdljivost in njegove organizacijske sposobnosti — svečanost se je na napovedan datum, 15. septembra, lahko vršila.

»Beseda« je bila izredno dobro obiskana, saj se je udeležilo okrog 5.000 ljudi, kar je zelo veliko, če pomislimo na takratne prometne zveze in propagandne možnosti. Na bučkovski slavnosti so se zbrali prebivalci med Dravo in Muro, prišlo pa je tudi precej Prekmurcev, ki so jih bili prireditelji še posebno veselji. Ves spored se

je vršil v dolini pod Malo Nedeljo na velikem, z lipami obdanem travniku, s čimer je imela »BESEDA« simboličen slovenski okvir. Avstrijske oblasti so sicer še zadnji trenutek, ko je bila množica že zbrana, skušale ovirati prireditev. C. kr. komisar Anton Globočnik je z uradnim dopisom, v katerem je bil določen spored, onemogočil prirediteljem, da bi izvajali svoj pripravljeni program. Komisar je zahteval, da se ostavi pozdrav cesarju, ki ga organizatorji sploh niso predvideli. Pozdrav so res ostavili in je sledil slavnostnemu govoru. Končno so nastopili igralci, kar je bila prava senzacija, ker ljudstvo do takrat še ni videlo slovenske igrice. S tem je bil uradni del programa zaključen in komisar je odšel.

Sele potem so se zvrstili kljub prepovedi vsakih takšnih nastopov govorniki, ki so opozarjali na nemško nevarnost in pozivali Slovence, naj se vendarle že zavejo svoje narodnosti in uprejo tujcu. Posebno ognjevit je bil Raičev govor, ki je poslušalce zelo navdušil. Nastopil je še pevski zbor in radgonska godba.

Tako se je končala ta pomembna slavnost. Raičeva zasluga je, da je uspela kljub nenaklonjenemu glavarstvu in omejitvam avstrijskih oblasti. Bučkovski »Besedi« ni sledila nobena podobna prireditev, saj je bila prva priprava na novo obliko ljudskega množičnega gibanja, tabore, ki so v naslednjih letih odigrali pomembno vlogo v slovenskem narodnem prebujanju. Tabori so pomembnejši kot »BESEDE« predvsem zaradi svojega množičnega obsega, saj se je na največjem slovenskem taboru v Vižmarjih nad Ljubljano zbralo okrog 30.000 ljudi. Takrat je Lenčnik zbral deleže na staro in mladostence. Značilno je, da so bili pobudniki in voditelji prvih taborov ravno liberalni mladost-

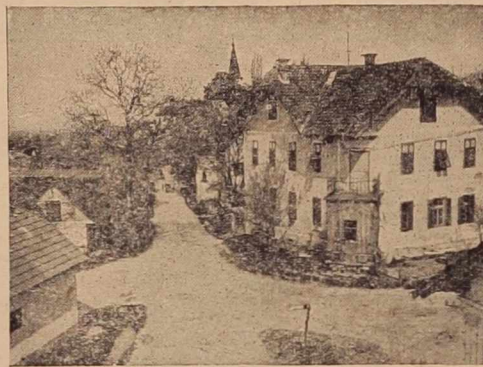
PRED 90 LETI, 15. SEPTEMBRA 1867, JE BIL V BUČKOVCIH (PREJ MALA NEDELJA) VELIK LJUDSKI SHOD, KI SO GA PRIREDITELJI IMENOVALI »BESEDA« IN PREDSTAVLJA ZADNJO MNOŽIČNO PRIREDITEV TE VRSTE V SLOVENIJI, ČE JE ŽE NE MOREMO IMENOVATI TABOR. KER STA POJMA »BESEDA« IN TABOR PRECEJ NEJASNA, JE PRAV, DA SPREGOVORIMO O TEH PRIREDITVAH OB BUČKOVSKI »BESEDI«

venci, konservativni staroslovenci so se pridružili šele pozneje, proti koncu taborskega gibanja, ker so se zbal za svoje pozicije na podeželju. Tabori so dobivali vse večji obseg in pomen, zato jih je leta 1871. avstroogrska vlada prepovedala z utemeljitvijo, da so nevarni javnemu redu.

Ob pravilni presoji ljudskega gibanja v drugi polovici prejšnjega stoletja pridemo do zaključka, da za takšne prireditve, kot so »Besede« in tabori, naši predniki zaslužijo priznanje. »Besede« na prostem, posebno pa še tabori, so bili namreč dokaz velike demokratičnosti našega ljudstva. In ravno to je bil glavni vzrok, da jih je vlada prepovedala. Če upoštevamo vse to, se nam zdi prav, da se oddolžimo prirediteljem množičnih zborov in pobornikom za pravice slo-

V okviru prireditev ob 90-letnici »Besede« v Bučkovcih bo 15. septembra premiera kratkega filma »Elektrika na vasi«. Film prikazuje uporabo električne energije v kmetijstvu in ga je posnela Elektrogospodarska skupnost Slovenije.

14. septembra bo v Bučkovcih kot druga točka sporeda proslava ob 90-letnici »Besede« nastopila domača igralska družina z dramo »Rokovnjači«, kar bo že četrta letošnja premiera aktivne igralske skupine. Dramo je režirala Zlata Golobova.

Bučkovci

venskega naroda s priznanjem v takšni obliki, kot je letošnja proslava v Bučkovcih. Da pa to res znamo ceniti, bomo dokazali tako, da se v čim večjem številu udeležimo prireditev. Naj sedanje slavo po množičnosti ne zaostaja za »Besedo« pred 90 leti.

Franček Lasbaher

SOBOŠKI MUZEJ IN MEDNARODNI TEDEN MUZEJEV

Raznim »tednom«, ki imajo nalogo, opozoriti javnost na nastopajoče probleme v družbenem življenju ali v posameznih panogah, se je leta 1954 pridružil še teden muzejev. Po budo zanj je dal Unesco, oziroma njegov oddelček za muzeje in kulturne spomenike. Teden muzejev so doslej najbolje izvedli jugoslovanski muzeji, saj ni bil zanje samo manifestacija dela in dosežkov poklicnih muzejskih delavcev, temveč mnogo več. Se bolj kot običajno so v teh dneh seznanjali široko množico ljudi s svojim delom in z vlogo, ki jo imajo te važne kulturne — prosvetne ustanove v socialistični družbi.

V letošnjem letu bo teden muzejev ter kulturnih in prirodnih spomenikov v času od 9.—17. oktobra.

Letošnji teden muzejev je zajel prvič tudi soboški muzej kot naj-

mlajši muzej v Sloveniji.

Vsak muzej ima trojno nalogo in sicer: konzervatorsko, znanstveno in ljudskoprosvetno. Letošnji teden muzejev ima tudi nalogo, da prikaže javnosti ljudskoprosvetno delo.

Da soboški muzej dobro izpolnjuje svojo ljudskoprosvetno nalogo, dokazuje že število obiskovalcev. Od otvoritve muzeja oktobra 1956 do danes, v enem letu, je obiskalo Pokrajinski muzej v Murski Soboti in njegov oddelček v Ljutomeru 4958 ljudi. Skupine in posamezniki so imeli vodstvo po muzejskih prostorih.

Med obiskovalci muzeja je zlasti mnogo kmetov iz Dolinskega, Ravenskega in Goriškega, kateri prihajajo v Mursko Sobotu po opravkih in si ob teh priložnostih ogledajo še muzej. Niso redki primeri, ko si pridejo ogledat muzej učenci vajenske šole. Med obiskovalci je tu-

di precej delavcev, ki si ogledajo muzej običajno ob nedeljah. Poleg osnovnih šol, gimnazij moramo omeniti tudi skupine kmetijskih šol, raznih tečajnic, vzgojiteljic itd. Vendar pa so zelo redki skupinski obiski raznih sindikalnih podružnic, delovnih kolektivov, društev, organizacij, ki se ne zavedajo dovolj vzgojnega in izobraževalnega pomena obiskovanja muzejev. Izjema je le prosvetno društvo iz Dokležovja. Posebno pa je treba omeniti vojaško poveljstvo, ki resnično skrbi za vzgojno in izobraževalno rast armade. Med obiskovalci je bilo tudi nekaj inozemskih gostov in znanstvenikov, ki so bili nad zbirkami presenečeni, kar dokazuje vpisna knjiga obiskov.

Vlasta Beran — Koren

Mladi lendaški harmonikarji

SO OPERACIJE RES POTREBNE?

Raziskave dveh ameriških kirurgov o nepotrebnosti operacij svetujejo radi. so vznemirile javnost.

Dva ameriška kirurga sta začela raziskovati, od kod nenehno večanje števila operacij. Pri tem sta prišla do nekaterih zanimivih odkritij.

Skoraj vsak štirinajsti prebivalec ZDA izbere dandanes operacijo kot najbolj zasneljiv način zdravljenja. Največ nepotrebnih operacij je pri slepicu. Dr. Ravdin je mnenja, da je ter posteti svoje sposobnosti 50 odstotkov operacij slepega edinemu cilju vsakega zdravnika — reševanju človeških živ-

maternic, čeprav jih kirurgi ne svetujejo radi.

Prepričanje, do katerega sta prišla pri raziskovanju nepotrebnih operacij, sta ameriška kirurga takole izrazila:

Danes, ko poznamo usodno dejstvo, da je denar glavni vzrok prevelikega števila operacij, ki se često končajo s smrtjo, bi morali ameriški kirurgi manj misliti na dolarje in več posvetiti svoje sposobnosti edinemu cilju vsakega zdravnika — reševanju človeških živ-

VASCO PRATOLINI: KRONIKA REVNIH LJUBIMCEV

Med najkvalitetnejša dela, ki smo jih dobili v zadnjem času v prevodih, sodi brez venskega prevoda, je nek predhodnik zdaj izišle knjige istega avtorja »Osvojitev Peruja«. Roman je bil takoj po izidu v italijanski leti 1947 nagrajen z mednarodno nagrado Libera stampa in kmalu nato so ga začeli prevajati po vsem kulturnem svetu. Svetovna literarna kritika uvršča roman med vrhunska dela svetovne literature.

Vasco Pratolini nam v svojem romanu, pisanem v sodobnem modernem slogu, pripoveduje o majhnih, revnih ljudeh v neki zakotni ulici Florence. Tu ni glavni junak ena sama oseba, temveč prebivalci vse ulice. Kakor na filmskem platnu se zvrstijo pred nami ljudje te ulice: trgovci, delavci, tatovi, prostitutke, karabinerji, nedolžna dekleta v svojem ljubezenskem hrepenjenju, gospodinje z večnimi skrbmi, revolucionarji in kakor protitež tem fašisti, ki z nasiljem prevzemajo oblast v svoje roke in strahujejo vsakogar, ki se jim protivi. Vsak izmed teh ljudi ima svojo lastno zgodbo in vendar se te zgodbe med seboj prepletajo, kakor da jih ne izpusti iz objema temna, umazana ulica, v kateri živijo in sanjajo o lepšem življenju, ki pa jih vedno znova razočara.

Roman, ki ga ne bo mogel prezeiti noben ljubitelj lepe knjige, je prevedel Ivan Skušek, izdala pa Državna založba Slovenije.

WILLIAM PRESCOTT: OSVOJITEV MEHIKE

Knjiga Williama Prescottta »Osvojitev Mehike«, ki smo jo pred leti dobili v slovenskem prevodu, je nek predhodnik zdaj izišle knjige istega avtorja »Osvojitev Peruja«. Kdor je prebral prvo Prescottovo knjigo, ve, da avtor ni suboparen zgodovinar. Prescottova zgodovinska dela se berejo kot napeti romani in bralec knjige ne more odložiti, dokler je ne prebere. Če človek ne bi vedel, kdaj je živel in pisal svoja dela, pred seboj delo sodobnega avtorja, ne pa polslepega pisatelja, ki je ustvarjal pred sto leti. Malo je znanstvenih del, ki bi ostala po tako dolgem času še vedno tako sveža in zato smo Cankarjevi založbi za drugo Prescottovo knjigo v slovensčini lahko resnično hvaležni.

Knjiga je razdeljena v pet delov. Najprej nas pisatelj seznani z deželo in njenimi prebivalci ter z visoko kulturo Inkov, nato izvemo o odkritju dežele in njenem zavojevalcu Franciscu Pizarro, o bojih in porazu domačinov, o borbi za oblast med Španci, dokler se tudi med njimi ne najde plemenit mož, Pedro de la Gasca, ki po zmagi nad španskimi pustolovci uvede v deželi red in mir.

Prescottova knjiga »Osvojitev Peruja« je mojstrsko napisana, posebno nepozaben je lik osvajač Pizarra, njegovega sodelavca in tekmeča Almagra, Pizarrovega brata Gon-

zala ter še nekaterih drugih viteзов, ki so osvajali španski kroni Novi svet, se borili zanj in proti njej, dokler niso sami padli pod meči nasprotnikov.

Knjigo je prevedla Mira Miheličeva.

SLAVKO JANEVSKI: VAS ZA SEDMIMI JESENÍ

Makedonska književnost je še mlada, saj se je začela razvijati v glavnem šele med drugo vojno in po njej, vendar je doslej dosegla že lepe uspehe. Makedonci imajo zdaj že vrsto knjig domačih avtorjev, pesmi in proze, vendar so precej dolgo pogrešali še roman. Zdaj so dobili tudi to zvrst literaturo. Pred dobrimi štirimi leti je Slavko Janevski napisal prvi makedonski roman in mu dal naslov »Vas za sedmimi jeseni«, naslednje leto pa še roman »Klovni in ljudje«. Da je s svojim prvim romanom uspel, je dokaz to, da je bil roman kmalu nato preveden v srbohrvaščino, zdaj smo ga pa dobili v prevodu Frana Petreta in v izdaji Državne založbe Slovenije tudi pri nas.

Janevski prikazuje v svojem delu dve sprti makedonski vasi, kjer pride borba med starim in novim časom posebno do izraza v ustanavljanju kmetijske obdelovalne zadruge. Prepadi med ljudmi se še poglobijo, vmes pa se poraja ljubezen med Borjanko in Ilijo, ki sta vsak iz ene vasi in ju večletno smrtno sovraštvo med vaščani niti malo ne moti.

Kakor vsako delo, ima tudi ta roman nekatere pomanjkljivosti, vendar je treba Janevskemu priznati, da je močan pripovednik, njegovo pisanje pa zanimivo posebno za nas Slovence, ki makedonske razmere bolj slabo poznamo.

Z obiska pri DOZ 100.000 za 50 in 200.000 za 100 din

Zjutraj in opoldne mrgoli solarjev po cestah. V mestih in po vaseh jih srečate. Tekajo čez cesto, pretepaajo se v obsejnih razposajenosti, plezajo po drevmu, skačejo čez jarke...

Nenadoma se zgodi. Kalman si je zlomil nogo. Miki je padel z drevesa in si poškodoval roko. Pištek je naletel na kolesarja...

Na vrsti je zdravnik. Na vrsti so stroški zdravljenja. Posledica je čisto tudi invalidnost. Nekaj tisočakov je skoraj premalo, tistih tisočakov, ki jih je oče spravil za drva ali obleko...

Pred nezdodami se je treba zavarovati. Nezdod sicer ni mogoče tako predvideti, da bi jih lahko preprečili. Posebno pri otrocih je to skoraj nemogoče. Toda pri tem nam pomaga. Državni zavarovalni zavod. Zavarovanje solarjev pred nezdodami ne stane mnogo. Vsega 50 ali 100 din na posameznika.

Skoraj vse šole v Pomurju sprejme zavarovanje solarjev, ker je to zavarovanje zelo koristno. Pred tremi leti so na podružnici zavarovalnega zavoda v Murski Soboti zbrali 310.220 din zavarovalnih zneskov. Za nezdode pa so izplačali 391.018 din. Leto dni pozneje so solarji vplačali za zavarovanje nred nezdodami enkrat več, torej jih je bilo veliko več zavarovanih. Nezdod je bilo sicer manj, toda lani je bilo na oddelku za zavarovanje solarjev proti nezdodam prav toliko izdatkov kot prejemkov. V vseh teh letih je bilo 894 nezdod in zanje izdatkov za 1.783.808. Samo letos je bilo za primere nezdod izplačanih 522.405 din, čeprav je bilo vplačanih na račun

zavarovanja le 12.650 din. Torej so izplačila večja kot pa vplačila. Tudi pri skupnem vplačilu je za omenjena štiri leta za čez 100.000 din razlike, kajti skupno je bilo vplačanih za zavarovanje 1.665.720 din.

Ti primeri povedo, da ne gre za dobiček zavarovalnega zavoda!

V Sloveniji se te številke seveda znatno povečajo. Za nezdodno zavarovanje je bilo doslej zavarovancem izplačanih nad 35 milijonov din (učencem in dijakom) in sicer v nekaj več kot 18.000 primerih. To predvsem zaradi tega, ker so pogoj takšnega zavarovanja zelo ugodni. Odškodnina v primeru trajne invalidnosti je 100 in 200 tisoč din za premiji 50 in 100 din. Za delno invalidnost prejme zavarovalec ustreznih del te vsote. V primeru smrtni nesreče pa je odškodnina 10 in 20 tisoč din za pogrebne stroške. Poleg tega je upoštevati še plačilo stroškov zdravljenja, dnevno odškodnino...

Seveda ne velja izplačilo stroškov zdravljenja za tiste, ki so socialno zavarovani, kajti v tem primeru bi lahko govorili o izkoriščanju obeh zavodov. Sicer pa je v Pomurju največ kmečkih otrok v tem šolskem zavarovanju, ti pa socialno doslej še niso zavarovani.

V arhivih zavarovalnega zavoda, v ustreznem oddelku, je nešteto primerov nezgodnega zavarovanja. To so sami konkretni primeri. Koloman Bagari, učenec osnovne šole v Mačkovičih, je dobil za 50 din zavarovalne premije 15.000 din

odškodnine za invalidnost, za stroške zdravljenja pa 2.500 din. Viktor Vrabl iz Ljutomerske osnovne šole pa za invalidnost 20.000 in dnevni prispevek v skupnem znesku 2.500 din.

In ti primeri se še vrstijo. Dnevno prihajajo starši v zavarovalni zavod in sporočajo: »Moj sin si e na slamoreznici odrezal prst...« »Moje je povozil kolesar...« »Moj je padel s kolesa...« »Moj se je poškodoval pri telovadbi...«

Razvoj zadruga v Sejancih

Alojz Janžekovič iz Sejanec je član upravnega odbora tamkajšnje zadruga. Velja za zelo dobrega kmetovalca. Ima velike hektarske donose pri koruzi in krompirju. Pri krompirju je dosegel 40.000 kg na ha, pri koruzi pa 5.000 kg. Kmetom daje nasvete in ima z njimi zamenjavo pridelkov — zaradi prvovrstnega pridelka, ki daje dobro seme. Lani je dobil Janžekovič v Ptuj na razstavi prvo oceno za koruzo. Vendar...

Janžekovič ima svojega bika, ki je priznan kot dober plemenjak. Skočnina tega plemenjaka je določena na 300 din po kravi, med tem ko je določena skočnina za zadruga-bike v občini 600 din. Na vprašanje predsednika ObLO, zakaj je pri njegovem biku tako nizka skočnina, je Janžekovič odgovoril, da s tem prav lahko izhaja in da bo imel še dobiček,

Kmetijska zadruga Sejanci je bila ustanovljena pred štirimi leti. Zadruga ima zdaj 114 članov, od tega števila je 101 kmet. Med šestimi odseki (živinorejski, strojni, kreditni, sadjarski in poljedelski) sta najbolj delavna živinorejski in odkupni.

Živinorejski odsek ima 16 rodovniških krav, dva bika in enega plemenskega merjasca. Na področju zadruga močno prevladuje pinegavska pasma. Zadruga je preskrbela zadrugnikom 800.000 din kredita za nabavo plemenske živine. Povprečna molznost krav je 2.200 litrov, najboljša pa daje 3.400 l...

ker priganjajo krave k njegovemu biku tudi s področij drugih zadrug — ker je pač cenejši...

Kmetijska zadruga Sejanci ima klub mladih zadrugnikov, ki združuje 18 članic. Lani so bile na kmetijski razstavi v Ptuj in so tam dobile veliko priznanja.

Sadjarski odsek je opravil škropljenje sadnega drevja in je nadomestil vsa od kaparja uničena drevesa z mladimi drevesci. Poleg tega pa je stalež sadnega drevja narasel, ker so zadrugniki uvideli koristi sad-

jarstva; to pa predvsem v Vičancih, Strjancu in Mali vasi. Alojz Stabuc pa je kot član zadruga zasadil 1 ha sadovnjaka. Okrajna zadruga zveza mu je dala za to pomoč 15.000 din (subvencijo). Ta sadovnjak je najbolj vzoren v tomaževskem predelu.

Zadruga v Sejancih je pobudnik ustanovitve vodne skupnosti, ki ima že 22 članov. Težave imajo s člani od Tomaža v Savcih, kjer še nimajo razumevanja za vodno skupnost, ki je v tej dolini nujno potrebna. V tem predelu sta dve vasi zadruga

ge iz Tomaža in štiri zadruga v Sejancih. Travniki so tod zamočvirjeni in je krma kislja. Melioracije pomenijo veliko izboljšanje za tamkašnje živinorejce.

Med uspele akcije štejejo tudi zatiranje koloradskega hrošča.

Do konca avgusta so letos prodali 50.000 kg umetnih gnojil, medtem ko so lani vse leto prodali za 8.000 kg manj teh gnojil. Kreditov za nabavo umetnih gnojil je dala zadruga 130.000 din. Semenskega krompirja so prodali ali zamenjali 8000 kg, vsakomur po 100 kg. Zdej pričakujejo donos 40.000 kilogramov na ha.

Za tekmovanje za zvišanje ha donosov se jih je prijavilo nekaj nad petnajst, toda ker je prispelo obvestilo, da jih lahko tudi manj tekmuje, prepozno, se tekmovanja niso udeležili. Zato pa se resno pripravljajo na tekmovanje v prihodnjem letu.

Letos so odkupili nad 800 kg suhih in toliko svežih gob. Pri tem je bilo prometa nad tri milijone, kar je precejšen zaslužek za tamkajšnje prebivalstvo. Zdravilnih zelišč so odkupili nad 600 kg. To poleg odkupa živine in perutnine, pa tudi pšenice in rži, ki so je odkupili nad tri vagona. Računajo pa, da bodo pšenice in rži odkupili še za pet vagonov. To je največji odkup, odkar posluje zadruga. Takšen uspeh pa sta dosegla le dva uslužbenca te zadruga. Poleg tega so letos zgradili strojno lopo z lastnimi sredstvi, prav tako trgovski lokal, skladišče in zadrugno pisarno. Precej so prispevali zadrugniki sami. To je osnova za še lepše uspehe v prihodnjih letih.

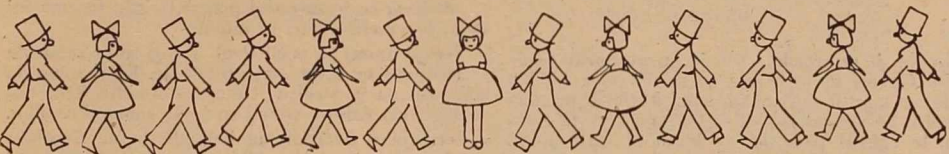
J. R.

POPRAVEK

V zadnji številki PV je bil na prvi strani objavljen članek pod naslovom »Okrepljena vloga proizvajalcev«, v katerega se je v zadnjem odstavku vrnila neljuba pomota.

Prva dva stavka v tem odstavku se morata pravilno glasniti: V pomurskih občinskih ljudskih odborih bo potemtakem delovalo v prihodnjem mandatni dobi 429 odbornikov v občinskih zborih 235, v zborih proizvajalcev 185. Sprito pretežno kmetijskega značaja pokrajine bodo volivci kmečke skupine izvolili v zbor proizvajalcev več svojih zastopnikov (122) kot vrstniki industrijske skupine (67).

Podatki v teh dveh stavkih članka, ki je bil objavljen v prejšnji številki, se namreč nanašajo na število odbornikov v bodočem okrajnem in občinskih ljudskih odborih skupaj.

Prvi korak v šolo

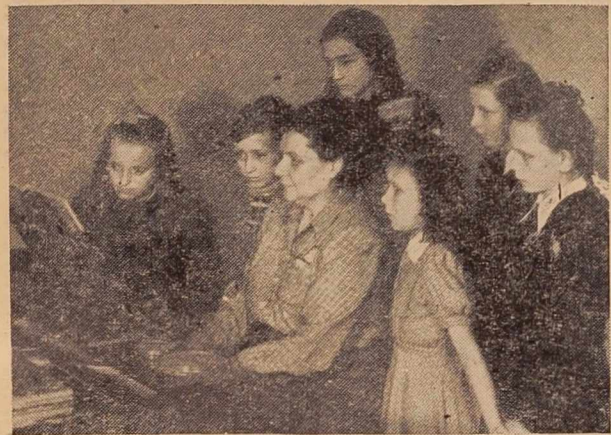
Prelepi poletni dnevi so minili, prišla je jesen. Dnevi so krajši in hitro minevajo. Počitnice so za nami. Bile so lepe in vesele. Nekateri smo bili na morju. Tam smo se kopali,

vabile, pridite — nridite se učiti.

Začeli smo s proslavo. Tovariši upravitelj nas je prav prirečno pozdravil. Nato smo se spoznali s tovarišicami in to-

kratko nagovoril in jim predstavil razrednike. Pionirji so z veseljem ploskanjem nagradili govornika, nakar so se razigrano vrnili domov. V petek pa so že začeli z rednim poukom. Pričakujemo, da bodo letošnji uspehi v šoli še boljše od laniških!

S. S.

In znova tudi v glasbeno šolo

sončili in se igrali. Drugi so bili v gorah, tam so taborili, hodili na izlete in kurili kresce. Nekateri otroci pa so ostali doma in pomagali staršem. Pasli so živino, pekli koruzo in krompir. Tudi njihove počitnice so bile vesele.

In vse to je za nami. V deželo se je prismetljajla bogata jesen. Natrosila nam je polne košare sladkega sadja. Pozvonila je na šolski zvonec in vrata so se na široko odprla. Prazne učilnice so nas veselo

pariši. Stari sošolci smo se pobili v gorah, tam so taborili, hodili na izlete in kurili kresce. Nekateri otroci pa so ostali doma in pomagali staršem. Pasli so živino, pekli koruzo in krompir. Tudi njihove počitnice so bile vesele.

Pionirka Eva Šparaš

V četrtek so se zbrali pred polansko šolo pionirji in pionirke iz Velike Polane, Male Polane, Brezovice in Hotize.

Ravnatelj šole, tov. Franc Križanič je zbrane pionirje

Tovariši urednik!

V Lendavi imajo nekatere gospodinje vzorno urejene vrtičke. Tega pa ne moremo trditi za zadrugni vrt, v katerem je bujna trava, ki se bohoti sredi vrta, domala povsem prerasta tisto, kar naj bi bilo za vzgled gospodinjam v okolici. Ali tega res nihče ne vidi?

P. V., Lendava

Najbrž tudi vodstvo sekcija ženazadrugnic ne.

Tovariši urednik!

V M. Soboti je precej kegljačev, vendar pa je kakovostno napredovanje v tej športni panogi nemogoče, ker nimamo v mestu primernega kegljišča. Za kegljanje pa se zlasti zanimajo delavci v naših podjetjih. Pri doseganju tekmovanjih v počastitev občinskega praznika so vedno nastopila številna moštva, toda tekmovalci so morali kegljati na edino primernem ljutomerskem dvo-steznem kegljišču, večkrat celo brez vsakega treninga, zato pa tudi tekmovalni uspehi niso bili najboljši.

Ljudi potemtakem imamo za množično in organizirano delovanje v kegljaškem športu, temu bitnem pogoju pa je potrebna še materialna podlaga. Sindikalne podružnice naj bi dale v svojih podjetjih pobudo za to, da bi v M. Soboti z združenimi močmi zgradili sodobno kegljišče — vsaj enosteznega, če že ne bi mogli zbrati več sredstev. Potem pa tudi ne bi bilo več daleč do ustanovitve številčno zelo močnega kegljaškega kluba.

-rš, M. Sobota

Vsekakor umesten predlog.

Tovariši urednik!

V pismu prilagam prispevek za nagradno tekmovanje, ki ste ga razpisali v Vašem cenjenem listu. Upam, da ne bom prepozen, saj sem bral, da je zadnji rok 15. september. Menite, da mi bo žirija prisodila kako nagrado? Najraje bi imel T. Z., Turnišče

Najbolje bo, če se pozanimam na gostinski zbornici.

Tovariši urednik!

Rad bi vedel, ali je proti večeru moči dobiti originalen gulaž v kateri soboški gostilni. Do sedaj se mi je namreč že nekajkrat pripetilo, da sem v gostilnah, ki sem jih obiskal, dobil sicer pristno omako, zraven nje pa na kocke sesekljano govedino, ki je ostala od opoldanske juhe.

K. D., Rakičan

Najbolje bo, če se pozanimam na gostinski zbornici.

Tovariši urednik!

V predzadnji številki »Pomurskega vestnika« sem prebral lokalno humoresko »Naš kraje«, pa me zanima, ali je avtor meril na razmere v soboškem hotelu »Zvezda« — in če je, zakaj ni imenoval osebe, ki tako ravna z gosti, da bi ga lahko kolektiv, ki je sicer prizadeven in ustrežljiv, posvaril in poklical na odgovornost, če že škoduje ugledu svojega podjetja. Na posameznikih namreč ne kaže graditi krivde vsega kolektiva.

-čč, M. Sobota

Ni tako hudo. Avtor nam je povedal, da je več vtisov iz raznih gostiln zbral v eno celoto; Peter Zadruga je le posplošena oseba, ki pa jo še vedno najdeš v tej ali oni naši gostilni, za kar imamo dokaze na uredništvu, prav tako pa je izmišljen tudi okolje, ki ga opisuje v humoreski. Glavna ost prispevka je: želimo si boljše postrežbe, pa naj bo kjerkoli!

Tovariši urednik!

V naših časopisih večkrat berem, da so neke povečali mlečnost, drugod pa spet mlečnost krav. Kaj je prav?

čD, Rogaševci

Prvo, kajti bolj ali manj mlečne so lahko samo juhe, kaše in druga jedila, ki jih pripravimo v kuhinji, krave pa so samo dobre ali slabe molznice, zato je pravilen izraz »mlečnost«, ki še je že tudi uveljavil v naši govorici.

Tovariši urednik!

V naših podeželskih gostilnah le težko stakneš brezalkoholne pijače. Zadnjič sem se oglašil tudi v gostilni ob cestnem križišču v Dokležovju in si naročil tak pijačo, pa je nisem mogel dobiti. Ali imamo gostilne samo za uživalce alkohola ali pa tudi za tiste, ki si želijo drugače potešiti žejo?

Se sreča, da nas je narava obdarila z vodo!

(Humoreska)

Hlepi. Pa ne navadni, marveč grofovske. To so vsaj bili njega dni v »zlatih časih«. Danes so preprosto rečeno državni, čeprav so lepi in moderni. Ljudstvo jih imenuje tako, da je volk sit in koza cela. Kratkotrajno »Rakičanski marof«. Toda to ni čisto nič pomembno za naslednje. Pred uspešnim koncertom Akademskega pevskega zbora iz Ljubljane smo pripravili gostom prijeten program, da bi odnesli s svojega prvega obiska v Prekmurje čim lepše spomine. In te so prav zares tudi odnesli, hvala volom!

Torej hlepi. V njih prežvekuje petdeset volov. Petdeset stasitih rakičanskih volov. Lepo v dveh vrstah stojijo in vsak ima nad sabo na črni tablici s kredo zapisano svoje ime, letniško rojstvo in svojo zajetnost v kilogramih. Med obema volovskima vrstama pa sto akademskih pevcev. Seveda le na obisku. Posebno peke so ocarane. Mlade, nadobudne akademске pevke. Stati takole, pa čeprav na prstih (kajti hlevska romantika se konča pri čevlji), sredi pristnega živalskega dišečega prostora je najmanj tako silno kot gledati Marlona Branda v »Tramaju — poželenje«. Ogromne živali radovedno obračajo težke glave in buljijo v nenavadne goste. Čudno tiho je v hlevu. Seveda, vsak hoče nemoteno použiti edinstveno dozo doživljanja. Kdor ljubi naravo, vendar ne more drugače, kot molče občudovati te silne stvore moči in žiljenja. »Takihi volov ne vidiš povsod in vsak dan«, je s ponosom dejal o svojih varovancih gospodar hleva. In take misli sem s trohico ponosa iskal na zamaknjenih obrazih svojih ljubljanskih kolegov in kolegic, ko me naenkrat zdrami nežen glasek pred mano stoječe kolegice: »Madonca... to ti je krauca, kaj? Ko bi ble use krauce take-le, koooliko mleka bi imeli!!!«

Pogledam »krauco«, pogledam kolegico. Ne, ne motim se. Od ožhičenja ožarjeni obrazek strmi naravnost v ogromni zadek težkega vola. Zdi se mi, da je prav tedaj presenečen obrnil debelo glavo in do dna užaljeno pogledal »nesramno« občudovalko.

S črne tablice pa se je posmehljivo režala kreda: »Rigo«, 900 kg. Vlado Sagadin

MIHEC IZ INTERNATA v kolonijo

Mihlec je zdaj v koloniji. Oblekel je novo obleko, nove čevlje, novo srnjco in odšel. Mesec dni ga ne bo v internatu, a vendar vsi gojenci govore o njem.

Samo, gojenci, ne sodite ga napačno. Recite kar hočete.

Mihlec je dober gojenec. Vesel in žalosten, poln drobnih želja in sanj, kakor mi vsi.

Takrat v začetku, ko je bilo na dvorišču internata polno gojencev, je Mihlec prišel umazan in neurejen. Pozdravil je. Vsi mu niso ozdravili.

»Mihlec«, ga je poklical upravnik internata. »Pridi sem. Zakaj si tako umazan, zakaj imaš umazano obleko,« ga je vprašal.

Mihlec je obstal.

»Razumem«, mu je odgovoril.

Upravnik internata ga je začudeno pogledal.

»Kaj razumeš,« ga je vprašal.

»Razumem«, je spet ponovil Mihlec.

»Kaj? Kaj razumeš, se je upravnik nasmehnil.

Mihlec je skomignil z rameni. Molčal je.

»Ali poznaš svojega upravnika?«, ga je vprašal upravnik internata. »Si ga kdaj videl?«

Mihlec je vztrepetal.

»Ne, nisem,« je plašno pristavil.

»Nikoli?« se je začudil upravnik.

»Ne, nikoli,« je potrdil gojenec Mihlec.

Upravnik mu je rekel:

»Ej, Mihlec, vidiš, jaz sem tvoj upravnik, si boš to zapomnil? Zdj se očisti in pojdi med ostale gojence.«

Mihlec je z rokami mečkal hlače, ni vedel, kam bi dal rokice. Pozabil je na pozdrav in rdeč odšel.

določili za dežurnega internata. Mihlec je bil v sobi, ki je bila zastrta s preprogami in sredi katere je stala velika pisalna miza. Za mizo je sedel upravnik internata, Mihlec pa je stal pri mizi.

In nato je bil dodeljen v kolonijo.

»Kolonija?« Kaj mi bo kolonija. Ne maram v kolonijo je rekel Mihlec. Ostali gojenci in vzgojitelji so ga začudeno gledali. Nočeš v kolonijo? Mihlecove oči so bile polne solz. Oni pa so odšli in to povedali upravniku.

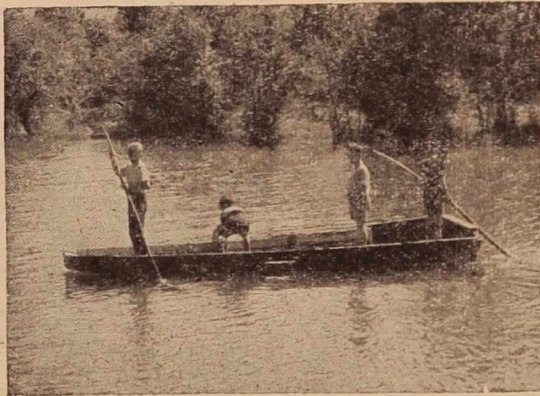
»Mihlec je nesrečen,« so mu rekli. »Noče v kolonijo.«

Ker vas poznam, sem prišel. Nekaj bi Vas prosil. Gotovo se spominjate najinega srečanja na dvorišču internata. Nisem več takšen gojenec. Vprašajte kogarkoli hočete. Pazil sem na obleko, kakor na punčico svojega očesa, toda poglejte, kakšna je. Vsa bela. Ali bi hoteli... Ne morem tako... nočem. Smejali se mi bodo. Nisem danes prvič v internatu. Nočem, da se mi smejejo.

Govoril je hitro. Nimam staršev. Oba sta umrla, nimam nikogar, kakor vas tukaj. Tako nekako je govoril Mihlec. Govoril je brez oddiha, kakor da se je za te besede pripravil vse svoje življenje. Ko je končal, je bil utrujen, blede.

Pol ure pozneje je dobil novo letno obleko, čevlje in srnjco. Sel bo v kolonijo. Drugi dan je odpotoval. Mesec dni ga ne bo, toda vsi govorijo samo o njem.

Toda gojenci, ne sodite napačno o njem. Govorite lepo z njim, tudi on je član vaše družine. Vesel je in žalosten, poln drobnih želja in sanj — kakor mi vsi. Popolnoma nam je enak, zato ga spoštujte.

Rekli smo že, da je bilo to v začetku. Pozneje, ko je bil Mihlec že dalj časa v internatu, so nekega dne delili nove letne obleke. Nekaj dni kasneje so ga

Upravnik je Mihca poklical k sebi. Ostali gojenci so odšli, toda Mihca niso našli. Iskali so ga povsod, toda ni ga bilo nikjer, kakor da bi se vdrl v zemljo.

Tam kjer grozdje zori in palme šumijo...

Najlepša je v Prlekiji jesen, ko se začnejo bregovi, zasajeni z zlahitno vinsko trto, barvati s prečudovitimi barvami, kakršne premore le naša dobra mati narava. Tedaj te vse vabi: klopotci s svojim veseljem, razposajenim klopotanjem, črčki z veselimi pesmicami ter bahavi, težki grozdi, ki se svetijo med pisanim listjem in se v njih jagodah poigravajo žarki toplega jesenskega sonca. Vabijo te visoki jagjedi, ki skrivnostno šumijo v rahlem vetru, kakor bi ti pripovedovali o davnih in preteklih dnevih Prlekije. Da, jagjedi; naši Prleki jim pravijo palme, menda zato, ker so res videti tako kraljevsko dostojanstvene in skrivnostne. Saj so res veličastne in dajejo pokrajini svojstven in mikaven čar.

Jesenski čar vinskih gor in pa časopisne vesti o zlatih kolajnah za preška vina na ljubljanskem vinskem sejmu so me nagnile k temu, da malo pobliže pogledam to veliko naravno tovarno »zlahitne kapljice«, ki jo tako cenijo pri nas in v svetu. Toda kam? No, seveda v sloviti Jeruzalemu, Vinski vrh, Litmerk... vse od Ormoža pa do Ljutomerja se razprostira pisana odeja vinske trte.

»Direktor je na terenu,« so mi mimogrede povedali v upravi zadržnega gospodarstva Ivanjkovci. Kajpak, tu je treba delati na terenu, ki je raztresen vse od Miklavža do Tomaža. Stopim v hrib. Glej, to ni več stari vinograd s skrivnenimi koli in sem ter tja posejanimi trtami. To je moderen žični nasad s širokimi, ravnimi vrstami. Tak nasad je primeren tudi za strojno obdelavo, sonce in zrak imata dovolj dostopa do trte. Težki grozdi, beli, rdeči, se mi smejejo iz zelene listja.

Na vrhu hriba dobim delovodjo Martina. Morda zvem od njega, kako in kaj? Rade volje mi odgovarja. »Letos bo naš trud bogato poplačan,« pove, ko greva skozi lep nasad šipona — »letina je izborna. Poletje je bilo zelo ugodno, peronospora, ta glavni sovražnik vinogradov, letos ni imela moči. Tudi spomladanski mraz nam je prizanesel. Sedaj nam sicer nagaja deževje, pa tudi to se bo, mislim, popravilo, tako da bo letošnji pridelek tudi kvalitetno na višini. Tudi drugače se z agrotehničnimi merami trudimo, da izboljšamo kvaliteto našega pridelka. Tako upamo, da bomo dosegali kmalu tak hektarski donos, o kakršnem smo včasih samo lepo sanjali.«

In delavci, včasih viničarji? Mnogo bi se dalo o njih povedati. Zadovoljni so, ker vidijo, kako se uresničujejo načrti o moderni obnovi njihovih vinogradov. Če smo odkriti, sprva niso kar nič verjeli, da bo iz tega kaj. Preveč so bili pavjeni starih vinogradov, starih načinov dela in starega,

tako težkega življenja in garanja. O, sedaj je vse drugače. Kako so letos z veseljem pozdravili nakup modernih agregatov za škropljenje in kar verjeti ne morejo, da se tudi njihovo delo modernizira in postaja lažje, bolj uspešno. Pa to je šele začetek. Razmišljajo o marsičem: o rezervuarjih za vodo, modernih plugih, novih zaščitnih sredstvih in kaj vem kakšnih stvarih še. Pa tudi o svojih lastnih skrbeh. Ta si bo te dni pripeljal novo pohištvo, drugi si ureja stanovanje, oni spet premišlja, kakšne znamke dvokolo ali radio si bo prihodnji teden kupil. Kaj ni to razveseljivo dejstvo

ob misli, da je ta predele Slovenskih goric veljal poleg Haloškega za najbolj revnega in zaostalega. Pričakovanja in prerokovanja bivših »gospodov«, češ saj ti ne bodo znali gospodariti, se niso izpolnili. Nasprotno.

Se marsikaj mi je zaupal zgovorni Martin. Da imajo zelo delaven sindikat, da imajo celo delavsko prosvetno društvo »Svoboda«, kjer se udejstvuje lepo število zadržnikov.

Torej nič več zagrenjenih, izmučenih obrazov, izpitih od garanja in šmarnice, nič več blelih, kruha lačnih, raztrganih otrok, ki se plašno stiskajo ob vogale okrušenih bajt, kadar pridejo »gospod« gledat, če ni kje kaka jagoda pozobana. To so samo še daljni, grenki spomini starejših. Ti rdečelični, vedri razposajenčki, ki se igrajo in podijo po trati in nama prijazno voščijo »dober dan«, poznajo tiste žalostne čase le iz pripovedovanja odraslih.

Lep kos poti je že za nama, tu in tam poskusim je lepo zrelo jagodo radgonske ranine ali rdeče zlahitine. Se ob trsnici se ustaviva. »Tudi ta letošni izredno lepo uspeva,« meni Martin — »kakih štirideset ti-soč novih trsov bomo dobili iz nje.« In zopet bo velik del bližnjega hrička izgubil svoj stari izgled in nastala bo nova moderna parcela sodobnega vinograda. Se bo zlatih kolajn...

Se en pogled po zelenih gričih, ki se že zlatorumeno barvajo, potem pa stisnem roko svojemu spremljevalcu in se mimo množicnih palm, ki mi kakor v slovo rahlo šumijo, spustim po ozki poti kraj brajre v dolino...

Ivan Hodžar

FINEJŠA — DVAKRATNA ZMAGOVALKA

Preteklo nedeljo je priredil Ljutomerski Klub za konjski šport jesenske konjske dirke na Ljutomerskem hipodromu. Kljub izredno ugodnemu vremenu je obiskalo to tradicionalno prireditelje le okrog 2000 ljudi. V devetih dirkah je tekmovalo 36 konj iz Ljutomerske okolice, iz Turnišča, Lenarta, Maribora, Varaždina in Ptuj. V prvem heatu sta bili od sedmih kasačev najboljši Finejša — Ludvik Slavič, Grabe (1,30) in Lušna — Jože Seršen, Veržej (1,27). Isti vrstni red je bil tudi pri drugem heatu, razlika je le v času: Finejša — 1,29, Lušna — 1,26. V drugi dirki »Konjerejska zadržka Cven« so tekmovali 3 do 12-letni konji. Zmagovalka pri tej vožnji je bila Punčka, last Lojzeta Jureša iz Ljutomerja (1,29). Druga je bila Veruška — Ivan Pirher iz Lenarta s časom 1,36. Za tem je bila dirka »Prvenstvo Slovenije«. V tej dirki so tekmovali samo dveletni kasaški konji. Tukaj je zmagala Lendava z vozačem Jožetom Gerdakom iz Turnišča s časom 1,35, drugi pa je bil Alben z vozačem Jernejem Bolkovi-

čem, prav tako iz Turnišča. Zmagovalec pri tej vožnji je prejel spominsko plaketo »Konjerejske zveze LRS« in lovovov venec. Tej vožnji je sledila dirka »OZZ Murska Sobota«. Nastopilo je 14 konjev, zmagala pa je Smilja, last M.ana Sumaka iz Ljutomerja s časom 1,31.

V preponski galopski dirki za konje klubov FLRJ, JLA in LM je zmagal Sak z jahačem Karlom Gerdino iz Ptuj s časom 1,19. Drugi je bil konj Miča z jahačem Markom Strlekom iz Varaždina s časom 1,26. V enovprezni vožnji za tri do dvanaestletne konje, ki so ta dan dirkali, pa niso zmagali, je zmagala Fistra — Ludvik Slavič iz Grab s časom 1,27.

V dvoprečni vožnji »V spomin Mirka Sumaka« je tekmovalo 9 parov tri do dvanaestletnih konj. V tej dirki so vozile članice klubov za konjski šport. Zmagala je dvoprepa Finejša — Frajlica I z voznico Seršenovo iz Veržeja s časom 1,41. Na drugem mestu je bila dvoprepa Santa — Projka z voznico Galundrovo iz Veržeja s časom 1,47. Zmagovalka

te dirke je prejela posebno spominsko diplomu.

Ljutomerski klub za konjski šport je vpeljal pri letošnjih jesenskih dirkah novost: dirke mopedistov. Prvo mesto med mopedisti je dosegel Alojz Sutar iz Boračeve, druga je bila Zora Veljarijeva iz Murske Sobote, tretji pa Janez Ren iz Murske Sobote. Kljub temu, da je bilo za to vožnjo med gledalci precejšnje zanimanje, so nekateri poudarjali, da taka kombinacija pri konjskih dirkah ni najbolj umestna.

Najmlajša in najstarejša mati na svetu

Iz Little Rocka v ZDA poročajo, da je 11-letna deklica Hivesin Curtis rodila sina. Otrok je težak več kot 3 kilograme in popolnoma razvit. Oba se dobro počutita. Deklica iz Little Rocka je najmlajša mama v obeh Amerikah.

Casopisi pa pišejo te dni tudi o

neki 75 let stari Angležinji, ki je umrla na porodu. Mrtev je tudi otrok, čeprav je bil normalno razvit. Med zdravniki je vzbudil ta primer veliko zanimanja, saj so porodi v taki starosti velika redkost.

MLADINI

IZPOD 16 LET

Vse staro, vse mlado, o vse se veseli...

pogosto udarjal s petami ob tla, da se je tresel oder.

Medtem se je začel ponedeljek in Odranci so se se veselili: stari in mladi.

Nekje zunaj je počil strel. Takoj so se zamašila z otroci vsa vrata in vsi so hiteli tja, kjer se morda pretepa in strelja. Takoj so obkolili kraj dogodka, toda žalost: vohali so le še smodnikov dim.

Veselje v dvorani, na balkonu in na dvorišču pa je valovalo dalje. Mali Vanek je hodil med ljudmi in govoril sam s seboj: »Pijan sam kak boža doga!« Spremljal ga je drug sošolec, ki ga je hotel spraviti domov. Toda Vanek se ni dal: »Dokeč do ajtek ležali za mostom, nejdava domov!« Vanek je metal s težavo besede iz sebe, kajti vino ga je zanašalo v levo in desno.

Vanekove oči se je medtem že postavil na noge pri mostu in je zdaj preklinjal elektriko: »Vrag jo vzemi, se poscati se zdaj nimam kje!«

Ure tečejo naglo, kakor povsod na zabavah. Ljudje se redčijo, toda med starejšimi je še vedno švigalo mnogo otrok.

Ob treh se je poslavljalo z zabave Stevek. kmalu nato je odšel tudi Vanek. Sam je korakal v velikih vijugah proti domu in govoril sam s seboj: »Domačih nalog še ni. Zdj imam čase!«

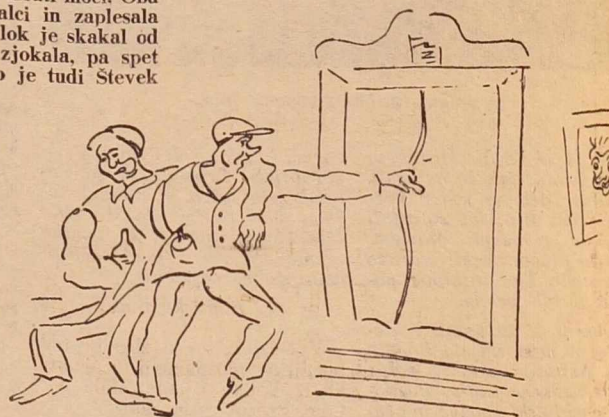
Tinek, Gustek, Marička, Nacek in še mnogo drugih je še ostalo, čeprav se je daniilo. »Tinek, Gustek, pijta!« je silil oče otroka in Gustek se s težavo stegne do kozarca in ga, posnemajoč očeta, gladko zvrne.

Ura kaže tri...

Elektrika svetli, godba igra in natakari garajo.

... Ko se je zdanilo, odhajamo vsi: otroci in starejši. Ni še dovolj svetlo in s težavo preberem napis na neki steni: »Mladini izpod šestnajst let prepovedano!«

A. A.

Kako lahko dosežemo z italijanskimi sortami pšenice velik pridelek?

Sklenjeno je, da bomo za jesensko setev 1957 uvozili iz Italije tudi za okraj Murska Sobota nekatere sorte pšenice (Autonomia, S. Pastore, Produttore). Zaradi tega ni odveč, če poznamo ukrepe za velik pridelek teh žit.

Ozimno pšenico sejemo po koruzi, po krompirju, na deteljiščih, po krmnih stročnicah ter mešanicah. — Pomnimo, da sejemo žita pravilno in pravočasno le, če se glede vrstneja posevka ravnamo po dolgoletnih, skrbno sestavljenih kolobarjih.

Preorana zemlja (v Italiji — postopoma do 35 cm globine in več) se mora pred setvijo ozimno zadostno uležati, sicer zdrkne seme med nerazpadlimi brazdami pregloboko.

Pri gnojenju z umetnimi gnojili moramo upoštevati, da potrebujemo vsaj 600 kg superfosfata ali 600 kg Tomaževe žlindre na hektar.

Superfosfat uporabljamo na apnenih, Tomaževo žlindro pa na kisljivih zemljah.

Ozimnim gnojimo tudi s kalijevo soljo — 200 do 300 kg na hektar.

Tomaževo žlindro ali superfosfat podorjemo pred setvijo ozimino. Kalijevo sol zabranamo pred setvijo. Nekateri kmetovalci raztrosijo 1/4 fosforin in kalijevih gnojil pred setvijo, a 1/4 spomladi pod list in nato polje pobranajo.

Dušikova gnojila pri žitih je treba najpazljiveje uporabljati zlasti zato, ker uporabljamo predvsem hitro delujoča gnojila. Le italijanske sorte pšenice s kratko slamo pri nas redkokdaj poležejo, čeprav jim izdatno gnojimo z dušikom.

Po žitih ali koruzi gnojimo ozimino že pred setvijo s 50 do 100 kg Nitromonkala na ha. Dušikova gnojila ne smemo raztrositi po deteljah in po kopavinah, gnojenih s hlevskim gnojem. V dobi, ko se ozimino obraščajo, raztrosimo na znošale posevke 50 do 80 kg čiljskega solitra na ha. Tik pred klasenjem pa gnojimo vsem žitom s 150 do 250 kg dušikovega gnojila. Nitromonkal trosimo na neapnenih zemljah, čiljski soliter pa na apnenih.

Seme mora biti pred setvijo razkuženo. Z razkuževanjem uničimo le semenu prilepene trse trde sneti. Prašno snet preprečimo s pravočasnim pobiranjem snetijskih klasov.

Količino semena za setev uravnavamo po kalivosti in čistoti. Če določimo količino semena le po teži, sejememo premalo ali preveč kalivih semen, le redkokdaj pravilno.

Zgodnja setev je pogoj za uspešnost vseh nadaljnjih pridelovalnih ukrepov pri žitih. Strokovno pravilno sejemo v našem podnebju ozimno pšenico od 25. septembra do 15. oktobra. Pozneje potrebujemo za vsak zamujeni dan 2 do 3 kg več.

Predhodni posevek mora pravočasno z njive, sicer ni mogoče zemlje pravilno obdelati in jo zgodaj zasejati.

Količina semena na ha (razdalja redi 8 cm) znaša pri sorti S. Pastore 150 do 170 kg, pri sorti Autonomia 170 do 190 kg, a pri sorti Produttore 190 do 210 kg.

Pravilno je, če je seme 3 do 5 cm globoko v prsti. Posevki globlje posejanega semena postanejo večinoma plešasti, ker so kalčki prej propadli, preden so vznikli.

V Italiji te dni okopavajo pšenične posevke zaradi tega, da uničijo plevel, prezračijo zemljo in zmanjšajo škodljivi vpliv suše ter pospešijo delo bakterij v zemlji.

Po naših nazorih pride okopavanje v posevke le pri redki setvi, t. j. pri razdalji 16 do 18 cm. Ročno ga izvršujemo z 8 do 10 cm širokimi motikami, ki jih ritensko plitvo vlačimo med redmi. Za strojno okopavanje se priporoča progasta setev: dva do tri redi sejemo normalno, nato sledi presledek 25 do 30 cm, ki se okopava.

Z enkratnim ali dvakratnim pravočasnim branjem z mrežno brano in dodatnim plevljenjem lahko plevel zadostno zatremo le na njivah, ki niso preveč zapleveljene. Če so njive močneje zapleveljene, moramo uporabiti kemična sredstva za uničevanje plevela (Herbicidi), ker je ta način zatiranja najuspešnejši, obenem pa najcenejši in najhitrejši.

Na nekaterih zemljah zmrazal (srež) privzdiguje vrhno plast tako, da korenine rastlin vise v zraku. Take posevke je potrebno spomladi pred branjem čimprej povaljati, sicer se bodo rastline posušile.

Pšenico požanjemo pred popolno trdo zrelostjo, t. j. v voščeni zrelosti, da preprečimo izgubo zaradi lomov klasov in osipanja zrna.

Pri mlačvi je padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo v stopalu 60-letni Franc Flajšhaker iz Pertoče.

Okrajni ljudski odbor Murska Sobota

Kmetijska inšpekcija D-790

Pri mlačvi je padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo v stopalu 60-letni Franc Flajšhaker iz Pertoče.

Okrajni ljudski odbor Murska Sobota

Kmetijska inšpekcija D-790

Pri mlačvi je padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo v stopalu 60-letni Franc Flajšhaker iz Pertoče.

Okrajni ljudski odbor Murska Sobota

Kmetijska inšpekcija D-790

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nedelja, 15. septembra 1957.

Dr. Anica Gregorc — Kastelic, stanuje v Ulici Štefana Kovača.

Ordinira od 8. do 12. ure v splošni ambulanti, v najnujnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

Tedensko nočno dežurno službo ima od 16. do 22. septembra 1957 dr. Jan Sedlaček; stanuje v Trubarjevem drevoredu.

PROSTOVOLJNI KRYODAJALCI

Marta Durič iz Rakičana, drugič; Franc Granof iz M. Crnc, Janez Idrič iz Bakovec, Sidonja Zelko iz Pečarovec, Regina Gubič, Franc Zunič, Ana Baša, Zinka Kurbus, Slavica Medved, Barbara Požek, Martina Zver, Jože Nedeljko, Ludvik Istenič, Florijan Fuhter, Franc Istenič, Franc Zalec in Irena Kuzma, vsi iz Lutverca.

Selekcijsko posestvo Beltinci

prodaja TRAKTOR »OLIVER«

Pri nakupu imajo prednost interesi državnega sektorja.

Vse ostale informacije dobite na upravi posestva.

M-792

Trg. podjetje »Koloniale« v M. Soboti

RAZPRODA osnovna sredstva

(razno rabljeno trgov. opremo). Informacije pri upravi »Koloniale« v Murski Soboti, Lendavska cesta. Rok do 16. t. m.

POJASNILO

V »Pomurskem vestniku« smo, 20. junija 1957 objavili članek s kritično vsebino pod naslovom »Litino je zamenjal za železo«. Članek se je nanašal na Ljutomer, kjer sta dve poslovalnici, v katerih odkupujejo železo in odpadke.

Da ne bi bilo nesporazuma o tem, katera od že omenjenih poslovalnic je mišljena v tem članku, smo se obrnili na avtorja, ki nam je sporočil, da se vsebina njegovega članka nanaša na poslovalnico »Surovinac«, ki ima svoj sedež na Vregovem.

Uredništvo

MALI OGLASI

POSESTVO 12 ORALOV, hiša in gospodarske poslopje, njiva, sadonosnik, gozd, sredi Slovenskih goric. Cena 1.100.000 din.

NOVO ZIDANA VILA, 2 sobi, kabineta, kuhinja, 2 kleti, 51 arov vrta in njive, 2 km od Ptuj. Cena 1.000.000 din.

ENONADSTROPNA HISA centra mesta Ptuj s skladišči in velikimi kletmi. Cena 700.000 din.

VINOGRADNIŠKO POSESTVO v Halozah, 7 oralov in solidna hiša ter klet, vinograd in sadonosnik. Cena 900.000 din.

STANOVANJSKA HISA, 15 arov zemlje, 2 sobi, kuhinja in ške-denj, 2 km od Ptuj. Cena 460.000 dinarjev.

Vprašajte pri Francu Čučeku Ptuj, Frankopanska 1/A. D-786

DRUŽINSKO STANOVANJE iščem; dam nagrado. Poslovodja prodajalne Kombinata Borovo, M. Sobota, Titova ul. 27.

HISO z malim posestvom, njivami, gozdom in travnikom prodam. Vprašajte v Iljaševcih 24, p. Križevci pri Ljutomeru. M-784

NA JAVNI DRAŽBI prodam lepo hišo, gospodarsko poslopje in vrt, v centru Gornje Radgone. Dražba bo dne 21. IX. 1957, ob 9. uri na radgonskem sodišču v sobi št. 6. O-795

MALO RABLJENO italijansko žensko kolo, prodam tudi na obroke. Naslov v upravi lista. M-788

DIJAKINSKO SPREJMEM na stanovanje in hrano. Naslov v Galanteriji »Vesna«. M-791

VEČJO HISO, prodam s cca 1,20 ha zemlje, dva sadonosnika, bradje, vrt, elektrika, tekoča voda in studene, gospodarska poslopja, vse zidano, na prometnem kraju, primerno za vsakogar. Zidar lahko pričakuje dobro eksistenco. Oddaljenost od postaje: 20 minut. Ponudbe pod »Ugodno prodam, z zemljo vred ali brez nje, vseljivo takoj«. Struc Albin, Sp. Poljskava 111, žel. postaja Pragersko. M-785

POSESTVO 2,50 ha zemlje z gospodarskim poslopjem, nekaj živine, ostali inventar, lepe bradje, njive, travnik in gozd, vse okrog hiše — prodam. Naslov v upravi lista pod »Ugodnost«. M-794

DIJAKINSKO SPREJMEM na stanovanje in hrano. Naslov v Galanteriji »Vesna«. M-791

POSESTVO s 6 ha zemlje, kmečko stavbo z gospodarskim poslopjem, inventarjem živino, prodam. Vilo lahko prodam posebej. Naslov: Kuršinci 55, Mala Nedelja. Oglasite se ob nedel'ah. M-800

POSESTVO VSEH KULTUR s hišo, gosp. poslopjem in prešo, ob glavni cesti Ivanjkovci — Ormož in 10. minut od postaje Ivanjkovci, prodam. Novak Franc, Mihalovci 18., p. Ivanjkovci. Takoj vseljivo. M-799

VINOGRADNIŠKO POSESTVO cca 6 oralov t. j. vinograd, sadovnjak, njiva, gozd, zidana hiša s 3 sobami, gospodarsko poslopje, preša, vse v dobrem stanju v Banfju 109, (v neposredni bližini Razkrižja), ugodno prodam. Vprašajte pri lastniku Cagran Antoniji, Banfštev. 109, pošta Strigova. M-798

NE ZAMUDITE! RAZPRODAJA lončenih sobnih in krušnih peči ter plošč za štedilnike, po ugodnih cenah, ponedeljek, dne 16. septembra od 8. do 12. ure v opekar-ni v Lukavcih pri Ljutomeru. M-796

Avto-moto društvo »Štefana Kovača« v M. Soboti obvešča vse zainteresirane, da začneja z novim

ŠOFERSKIM TECAJEM dne 20. septembra 1957

Prijave sprejema sekretar tov. Slavko Svatina (bencinska črpalka) ali pa tov. Lojze Valenčič, direktor zavoda za socialno zavarovanje, najkasneje do 15. septembra, kjer lahko interesi dobijo tudi vsa ostala pojasnila.

D-772 Odbor!

Vabimo vas na VINSKO TRGATEV

ki bo v Vučji vasi v gostilni Kolbl, dne 15. 9. 1957.

Igrali Vam bodo zaželeni »Pohorski fantje« — Postrežba prvovrstna.

Vabi Vas gostilničar

POMURSKI VESTNIK Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: Murska Sobota, Trubarjev drevored 3/II. — Telefon 138. Uprava in oglašni oddelki: Murska Sobota, Trubarjev drevored Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tekoči račun pri Komunalni banki v M. Soboti št. 64-KB-1-2-365 — Tisk Pomurske tiskarne v M. Soboti.

MOŽ Z NEVARNIM SMEHLJAJEM

EDGAR WALLACE 28

Simon Torrington ga je pazljivo, toda mirno gledal.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašal.

Arthur Torrington je segel s tresočo se roko po steklenico žganja, ki je stala na mizi, si nalil kozarec in ga v eni sapi izpil.

»Konec je tu,« je zahropel. »Poglej na nasprotno stran ceste!«

Simon Torrington se je naglo dvignil in stopil k oknu. Na nasprotni strani ceste je bilo gradbišče, ograjeno z dolgim lesenim plotom. Na plotu so bili nalepljeni drugi za drugim lepaki, na katerih je bil narisana moški, ki ga je Simon Torrington še predobro poznal.

18. poglavje

Morda...

Alarmirani niso bili samo prebivalci Islington Valeja; ves London je bil na nogah za moškim, ki je bil upodobljen na lepkih. Narednik Hooks, je imel spet polno dela.

Najprej se je javila ženska, ki je bila pripravljena priseči, da je videla tega moškega v Islingtonu, ko je pravkar vstopil v hišo na Dalston Streetu 18. Ze ura pozneje so prihajale ženske trumoma v Scotland Yard. Bila je prava invazija: vse so stanovale v Holbornu in vse so nosile umazano perilo v Torringtonovo pralnico. Razen tega se je javil neki gospod Broombury, ki se je dobro spominjal pobožnih besed duhovnika Torringtona.

Vse drugo je bila le še malenkost. Zdaj so detektivki Scotland Yarda trumoma preiskovali hišo v Coram Streetu in pralnico ob njej.

»Od kod je dobil duhovniški talar,« je zamišljeno dejal narednik Hooks. »Pravzaprav je vsa zadeva že pojasnjena.«

»Lord Russel je dobil tekmo,« je odvrnil Falmouth. »Ali jo bom tudi jaz?«

Hooks je zaploskal z rokami.

»Od kdaj ste skeptični, šef? Zdaj nam ta lopov več ne more uiti, razen če bi se skril v mišjo luknjo.«

»Uiti!« Falmouth je jezno skočil pokonci. »Jaz ga hočem — dobiti živega. Njega, njegovega brata in — Grace Singleton.«

»Ta dedinja milijonov vam torej straši po glavi! Toda občutek mi pravi, da jo boste videli živo.«

»Vaš občutek —! Ali ste naročili, naj zastražijo vsa pristanišča? Kolodvori tudi? Ali so vsi policijski avtomobili v akciji?«

»To se je zgodilo,« je kratko odvrnil narednik. »Razen tega sodeluje pri lovu na Simona Hopkinsa približno osem milijonov ljudi in naš šef je razpisal visoko nagrado.«

Falmouth ni več poslušal.

»Zmeraj sem zastopal gledišče, da ni zapustil Londona,« je dejal bolj sam sebi kot naredniku, »in občutek imam, da je še vedno nekje v bližini.«

»Pravkar so sporočili, da so videli Simona Hopkinsa v bližini bolnice Plaistow in da je vozil neki ukraden avto,« je sporočil policist.

»Je bil sam?«

»Ni znano,« je odgovoril policist. »Vozil je strahotno naglo. Toda vse bližnje kraje so alarmirali in najbrž bodo uporabili tudi vojaške čete.«

Falmouth je priklinal in začel spet preiskovati prostor, v katerem je stanovala Grace Singleton. Ljubeče je pobožal svetlorjavi plašč, katerega se je še dobro spominjal. Dekle ga je nosilo takrat, ko je zapuščalo zapor.

»Poskusil bo doseči ravnino,« je žez nekaj časa pripomnil Hooks. »Tam si bo zlomil vrat. Edino njegovo upanje je bilo, če bi se skril v London.«

Falmouth je pomislil, kako mu je vseeno, če si Simon Hopkins zlomi vrat. Strah ga je bilo pred usodo, ki bi jo lahko pripravil Grace.

»Prepričan sem, da ga bomo že danes imeli za zapahi,« je čez nekaj minut spet začel narednik. Ko pa tudi tokrat ni dobil odgovora, je molče zapustil sobo. Falmouth je trdno sedel na stol. Skozi glavo so mu švigale vse mogoče misli. Toda rezultat je bil vedno eden in isti: če bo Simon Hopkins v zanki, ne bo pomišljal, uničiti še eno človeško življenje — kajti na milost ni mogel upati. Kaj naj stori proti temu? Ali bo lahko rešil dekletovo življenje. Odgovor je bil: ne.

Ze dolgo je vedel, da ljubi Grace, toda še nikdar mu ni bilo tako jasno kot sedaj. Če jo bo izgubil, bo življenje zanj postalo brez smisla, šel bo v kolonije, v deželo, kjer je vroče. Takih dežel je bilo dovolj.

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 1. do 8. septembra 1957.

Poročila sta se: Jože Novak, upravnik pulpne postaje in Olga Ritlop, knjigovodkinja, oba iz M. Sobote.

Rodile so: Marija Sušec iz Beltinca, dečka; Mira Spur iz Mote, dečka; Zvonka Slana iz Mote, deklico; Marija Perš iz Ivanovec, dečka; Marica Hofman iz Radomerja, deklico; Marija Pušenjak iz Lukavec, deklico; Slava Grm iz Mote, Marija Zadravec iz Lipe, dečka; Marija Saffarič iz Boračeve, dečka; Anica Rožman iz Turjanskega vrha, dečka; Ana Jurgec iz M. Sobote, deklico; Brigita Rožman iz M. Sobote, deklico; Alojzija Bagari iz Bakovec, deklico; Anica Jovanovič iz Lendave, deklico; Irena Drvarič iz Lemerja, deklico; Frida Bertalanč iz Nuskove, dečka in Helena Mikola iz Bodonec, deklico.

Umrli sta: Jože Sobočan iz Gomilice, star 6 let in Alojz Puhar iz Veržaja, star 74 let.

VREMENSKA NAPOVED ZA ČAS OD 13. DO 22. SEPTEMBRA 1957

V splošnem nestalno, s pogostimi padavinami in hladno; suha razdobja ne bodo daljša od 3 dni.

Sredi sept. je pričakovati močno neurje s padavinami, okoli 21. septembra pa močno ohladitev s padavinami. Z večjimi razjasnitvami je računati v roku med 16. in 18. sept.

Hudo rano na levem kolenu je dobil 58-letni Koloman Novak iz Kuče, ko je kosil in se s koso vrezal.

Težko poškodbo na desni rami je dobil 71-letni Anton Zadravec iz Banfje pri Strigovi, ko je nesel koso na rami in padel.

Delegiranje sodnikov in službujočih delegatov za tekme.

Nafta II: Rakičan sodi: Hari, službujoči: Jože Gerenčer; začetek ob 9.30;

Turnišče: Sobota II sodi: Flisar, službujoči: Julij Klepec; začetek ob 15.30.

Delegati naj nošljeje poročila o tekmah v roku 24. ur upravnemu odboru.

POMURSKI VESTNIK, 12. sept. 1957

7

7

Američani nestrpno iščejo

1000 dolarjev na cesti

NOVA BOLEZEN PREBIVALCEV NEW YORKA —
NESTRPNI ISKALCI UNICUJEJO NASADE IN JAVNE
ZGRADBE — NEZAZELENE POSLEDICE RADIJSKE
ODDAJE

Nenavadna mrzlica je zajela prebivalce New Yorka. Tokrat ne gre za selitev na zahod ali pa za veliko kupčijo na borzi. Novo bolezen, ki tare prebivalce tega večmilijonskega mesta, bi lahko imenovali »slov za srečo«. Tisoči Američanov namreč nestrpno čakajo in upajo, da bodo našli 1000 dolarjev, ki ležijo nekje v mestu, na cesti.

NENAVADNA RADIJSKA ODDAJA

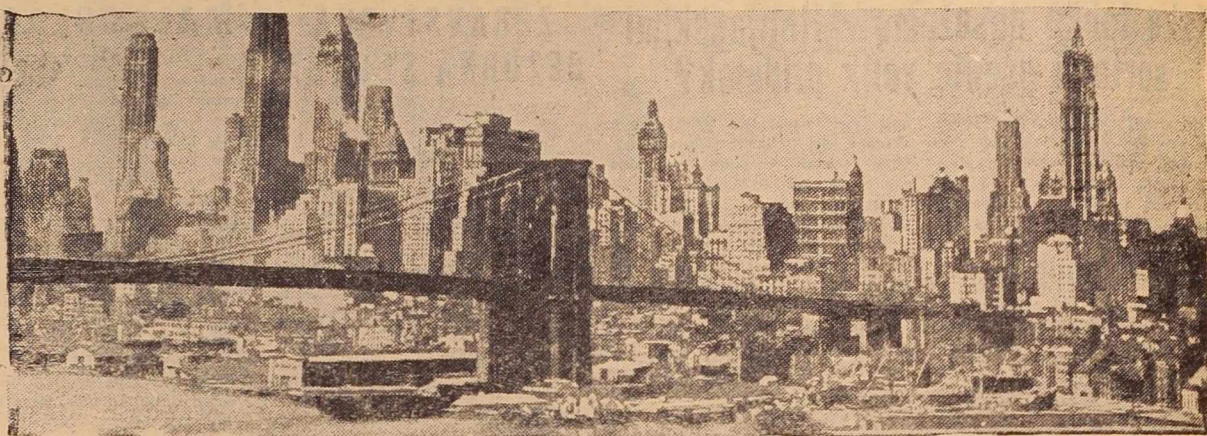
Ime Billa Kolama je v Ameriki precej znano. Njegova naloga je, da v jutranjih oddajah neke velike radijske družbe med zabavnim sporedom sporoča Američanom najnovejše vesti.

Nekega jutra se je Bill Kolam domislil majhne senzacije, ki pa je kmalu postala prava manija Newyorčanov.

Poslušalcem je na vsem lepem sporočil, da lahko z nekaj truda, precejšnje iznajdljivosti in seveda sreče — postanejo lastniki bankovca za 1000 dolarjev (600.000 dinarjev po dvojnem tečaju). Vest ne bi vzbudila preveč pozornosti, če ne bi ljudje pri iskanju denarja povzročali škode, ki je mnogo večja kot najdena vsota.

KJE JE DENAR?

Radijska postaja skriva vsako jutro bankovec za 1000 dolarjev nekje v mestu. Potem sporoči Bill Kolam poslušalcem, v katerem predelu mesta je denar.

New York

Kasneje jim daje še podrobna obvestila. Treba je samo priti na določeni kraj in začeti z iskanjem. Včasih je denar kar pri roki, drugič pa je skrit morda pod temnimi stopnicami.

Toda našti denar ni tako enostavno. Važno je, da si čimprej na kraju, kjer je denar, kajti ko zvedo za obvestilo, pohitijo tjakaj stotine Američanov. V lovu za bankovcem pozabljajo nestrpni Newyorčani na službo in na prometne predpise, tako da prihaja do hudih nesreč.

Zanos iskalcev gre še dalje. Množica zatre pot do trgovine, ker je Bill Kolam dejal, da je denar nekje na pločniku pred trgovino. Ljudje preiskujejo za- boje za smeti, razbijajo poštno

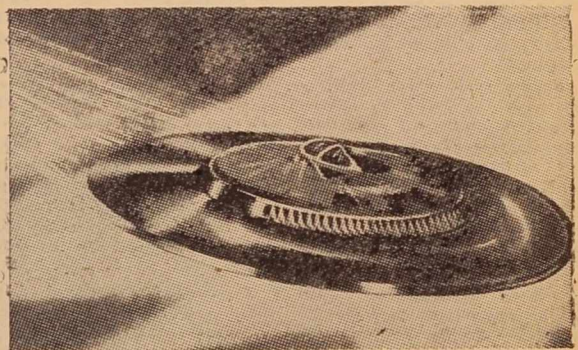
nabiralnike, ustavljajo podzemeljsko železnico, teptajo nasade in uničujejo spomenike. Na eni izmed newyorških postaj so morali celo za 5 ur ustaviti ves promet, ker je množica vdrla v prometni urad in raztresla vse papirje.

VSA SVARILA SO ZAMAN

Kljub vedno ostrejšim protestom ameriških časnikov in javnosti se igra nadaljuje. Lovcev za srečo ne more več nihče držati. Niti dejstvo, da so našli doslej le 34 bankovcev ali 50 odstotkov vsega skritega denarja, 1000 dolarjev je za ameriškega malega človeka bogastvo, ki bi mu omogočilo boljše življenje. Od tod tudi želja, najti denar za vsako ceno.

Podobne oddaje pripravljajo sedaj še nekatere radijske postaje v Chicagu in Los Angelesu. Število Američanov, ki jih je zajela 1000-dolarska mrzlica, pa je iz dneva v dan večje.

Izmišljotina ali stvarnost?

z o p e t

leteči krožniki

V zadnjih dneh so nekatere časopisne agencije sporočile v svet novico, da so nad ZDA, nad Azijo in celo nad Trstom in Istrsko obalo opazili neznane leteče predmete ali — kakor jih po domače imenujemo — leteče krožnike.

So te vesti enostavno izmišljene ali predstavljajo stvarnost? Na to vprašanje bi bilo težko odgovoriti, saj je vsa zadeva z neznanimi letečimi predmeti zavita v precejšno kopreno skrivnost. Nekateri menijo, da so leteči krožniki novo, skrito orožje te ali one velesile, drugi trdijo, da prihajajo iz vesolja, mnogi znanstveniki ter strokovnjaki pa so prepričani, da gre le za optične pojave ali za prebujno domišljijo tistih, ki so te pojave opazovali.

In kakšne so najnovejše vesti o domnevnih »obiskovalcih iz vesolja«?

Na letališču v Singapuru so videli skrivnostne predmete, ki so leteli v veliki višini in se naposled obrnili proti Avstraliji. Točnih oblik letečih predmetov niso mogli ugotoviti.

Tudi iz Los Angelesa so sporočili, da so nad letališčem opazili neke skrivnostne leteče predmete, medtem ko je mesto Ohio v ZDA preletela ogromna zračna ladja, za katero ni nihče vedel, od kod prihaja in kam je namenjena.

»Primorski dnevnik« pa poroča, da so kopalci ob morju videli nad Trstom dva leteča krožnika, ki sta priletela iz smeri Tržiča in ki ju je obdajala rdečkasto-oranžna svetloba. Ob krožnika sta odletela proti Istrski obali, kjer sta kakšnih deset minut nepremično obvisela v zraku, šele nato pa sta se z veliko naglico pognala v višino ter izginila.

Baje so leteče krožnike opazili še v nekaterih drugih krajih, vendar podrobnosti o njih niso znane. Čeprav strokovnjaki še niso ugotovili točnega izvora teh skrivnostnih letečih predmetov in čeprav so mnenja o njih močno deljena, bo nekaj vendarle držalo: ljudje vidijo marsikaj, česar ni; če pa so res videli kakšne neznane leteče predmete, gre po vsej verjetnosti za novo vrsto letal, o katerih graditelji in konstruktorji še molčijo. Vsak strah, da nas z letečimi krožniki obiskujejo »Marsovci« ali prebivalci kakšnega drugega planeta, pa je popolnoma odveč.

STRAH

Epidemija azijske gripe, ki je aprila letos zajela Japonsko in Hong Kong in se naglo širi, se je pojavila tudi v ZDA. Američani se mrzlično pripravljajo na zaščito pred to nevarno boleznijo.

Do zime, ki bo prava »sezona« za azijsko gripo, bo v

Ameriki že marsikaj storjenega. Del mestnega prebivalstva so že cepili, ostale pa bodo verjetno med zimo. Cepivo proti azijski gripi so iznašli junija, ko so opazili prve primere bolezni. V ZDA bodo potrebovali 60 milijonov enot tega cepiva, ki pa jih bodo lahko izdelali še

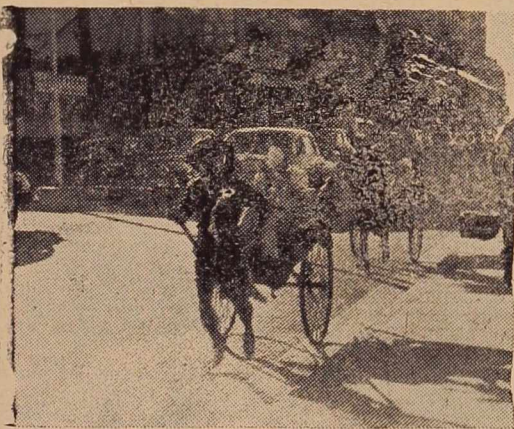
PRED AZIJSKO GRIPO

le do februarja prihodnjega leta.

Doslej so zabeležili v Ameriki 20.000 primerov azijske gripe. To je pravzaprav malo, toda Američani se vendarle boje, da bi prišlo do epidemije. Od tod tudi številni zaščitni ukrepi, stroga karantena za vse bolne potnike iz tujine in cepljenje, ki bo deloma obvezno. Preložili so tudi manevre 6. ameriškega brodivja.

Prvi bolniki z azijsko gripo so bili mornarji neke ladje, ki je junija prispela v ZDA. Sredi avgusta pa je moralo ostati v karanteni več tujih študentov, ki živijo v ZDA.

Ameriški zdravniki pravijo, da se je treba varovati vsake epidemije, čeprav bi imela le lažje posledice. Kljub temu pa po njihovem mnenju ni vzrokov, da bi se ponovilo leto 1918, ko je zaradi epidemije tako imenovane španske gripe umrlo 20 milijonov ljudi.

Prizor
iz
Hong
Konga

Vinska trta in njena zgodovina

Vinska trta je dosegla svojo najvišjo razvojno stopnjo do evnetice že v času nastajanja rjavega premoga, kar potrjujejo izkopanine njenih okamenelih oblik. Take odtiske listov in semen so našli raziskovalci po vsem svetu — celo na zaledeneli Islandiji, kjer je nekoč prevladovalo toplo podnebje. V Evropi je bila odkrita najstarejša vinska trta v Franciji. List kaže, da je bila njena razvojna pot zelo dolga. Preteklo je milijone in milijone let, preden je listna ploskev dosegla podobno današnjega lista.

Egiptovska pisava s podobami nam pripoveduje, da so Egipčani imeli vinograde v dolini Nila že pred deset-tisoč leti. Vsekakor pa je človek užival grozdje in spoznal opojno moč vina že mnogo prej.

Kako so v suženjski dobi za časa vladanja faraonskih polbogov pridobivali vinski most, kaže slika na kamenitem egiptovskem stebru: suženj mečka grozdje v koritu iz kamna in sladka tekočina odteka v okrašeno glinasto posodo z ročajem.

Stari narodi so posvečali svoje začetniško vinogradništvo izmišljenim bogovom, s katerimi so skušali razložiti prihodne pojave okoli sebe. Iz teh »vinskih povesti« so se pozneje razvile razne vere.

Rimski gospodarji so bili že večji vinogradniki in so to gospodarsko panogo razširili tudi pri nas.

Posebno strastno so uživala vino barbarska plemena, ki so ga plačevala vinskim pridelovalcem in njihovim trgovcem s čistim zlatom in slonovino kostjo — še več; dajali so tudi svoje najdražje, t. j. otroke, za opojno pijačo. Za vrh vina je bilo treba dati otroka. To je neverjetna in vendar resnična cena za varljivo naslodo, ki je naredila že toliko gorja!

V 19. stoletju je dosegla vinska trta svoj višek in kmalu nato jo je nepričakovano zadela nesreča. 1845. leta se je pojavil na njej oidium in

1875. leta peronospora; sedem let pozneje je dobila zadnji in najhujši udarec od trtne uši, ki je uničila vse stare evropske vinograde.

Človek se je kaj kmalu znašel v tem prirodnem neredu in postavil

propadlo oboževanko na ameriško podlago divje trte, ki je zaradi obilne črsovine ne napada trtna uš. Tako je ustvaril nove vinograde — v prid svojemu bližjemu toliko, v kolikor uživa grozdje

Ocena naših vin pred 250 leti

Univerzitetni profesor dr. Tihomir Gjorgjevič iz Beograda je v Britanskem muzeju v Londonu odkril zanimiv rokopis nekega Simona Klementa, ki je od 19. julija do 30. septembra 1715 potoval po naših krajih ter razen opisa dežele zlasti natančno opisoval in ocenjeval naša vina. Ker je te dni v Ljubljani mednarodni vinski sejum s strokovnim ocenjevanjem najboljših vin sveta ter plenarni zasedanje Mednarodnega urada za vino, je vsekakor zanimivo vedeti, kako je angleški vinski strokovnjak že skoraj pred 250 leti ocenil naša vina.

V potopisu Simona Klementa so mnoga zanimiva in važna mnenja ter opisi cest, mostov, rečnih prehodov, mest, njihove lege in velikosti, številna hiš in prebivalcev, oblik in načini zidanja hiš, o narodni noši, jeziku, narodnem gospodarstvu, načinu življenja kakovosti zemlje, kmetijstva, zlasti pa vinogradništva, vina itd. v severozahodnem delu naše domovine. Zal pa zaradi pomanjkanja prostora vsega ne moremo niti bežno omenjati. Kdor bi želel kaj več vedeti o tem, naj prebere celoten potopis v srbske prevodu v ČZN (1921).

V Zagrebu so Klementu postregli z belim, tri leta starim vinom, o katerem pravi angleški sladokusec v svojem potopisu, da nadkriljuje najboljša dunajska vina, četudi so stara 12 do 14 let. Klement trdi, da bi tako vino zelo ugajalo angleškim potrošnikom.

21. VIII. 1715 hvali dobro vino v Karlovcu, čeprav so se mu tamkajšnje mestne oblasti hudo zamerile; imele so ga za tujega vojaškega ogleduha in ga niso pustile v mesto. Nato Klement opisuje Belo Krajino, njene vinograde in prebivalstvo, ki po pridnosti prekaša lene Madžare.

V Novem mestu hvali dobro in okusno slovensko vino in se mu zdi podobno avstrijskemu, po vsej Dolenski pa dobro urejene in udobne gostilne ter prenočišča.

V Planini je občudoval kraške pojave, pokušal in hvalil dobro vino, s »tržaške strani«. Vsekakor je bil to Kvaški teran.

Od 25. do 27. avgusta je bil v Trstu, vendar je bil nad tržaškim vinom zelo razočaran. Črno vino je bilo precej močno, toda trpko in ostro. Milejše je bilo belo vino, toda zanj precej neprijetno. Omenja obilne količine vina, zlasti belega, ki so ga prodajali po štiri do 6 forintov za polovnjak (skoraj 500 l). Bil pa je mnenja, da tako vino Angležem ne bi ugajalo.

Nato je potoval skozi Devin in Stivan v Rubijo ter med potjo pokušal dobro črno vino. V okolici Gorice je opazil mnogo vinogradov, vendar za ta vina ni bil posebno navdušen, ker so bila najbolj vina že prodana; vino iz prejšnjega leta pa je bilo slabo. Ugotavljal je, da ta vina nimajo nič posebnega v sebi, da so zelo trpka in ostra. Kakor vidimo mu primorska vina v splošnem niso

Jugoslovanska filmska
igralka, ki smo jo
videli v filmu »Hanka«.

Vera Gregorić se je poročila s sinom režiserja
Vorkapića in snema sedaj v Hollywoodu.

H
A
N
K
A

Klet radgonskega vinogradništkega posestva je edina v Jugoslaviji kjer zori poleg naravnih vin letno okrog 20 tisoč steklenic šampanjca. Na sliki: prizor izpred kleti.